

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

80.91

WIDENER LIBRARY

HX JVPH D

HARVARD
CLASSICAL
DEPARTMENT

Gg 10.98

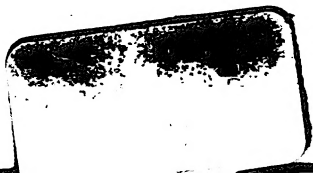
HARVARD UNIVERSITY

LIBRARY OF THE

Classical Department

HARVARD HALL

ΓΑΛΗΝΟΥ⁵³⁷

ΠΕΡΙ ΛΕΠΤΥΝΟΤΗΣ ΔΙΑΙΤΗΣ

GALENI

DE VICTU ATTENUANTE LIBER

PRIMUM GRAECE EDIDIT

CAROLUS KALBFLEISCH

LIPSIAE

IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI

MDCCCXCVIII

Aug. 3, 1907.

HARVARD UNIVERSITY.
Classical Department.

Eg 10.98

accipe nunc, victus tenuis quae quantaque secum
adferat

HORATIUS

IOANNI · ILBERGIO · LIPSIENSI

VIRO · HUMANISSIMO · ATQUE · DOCTISSIMO
DE · MEDICIS · GRAECIS · OPTIME · MERITO
HUNC · QUALEM CUMQUE · LIBELLUM

D · D · D

EDITOR

A · D · VI · ID · IUL · A · MDCCCXCVIII

469

Hic libellus quamvis contineat *res tenues tenui sermone peractas*, ut ait poeta, tamen haud indignus esse visus est qui in lucem ederetur. nam et antiquissimus est inter libros Galeni ad victus rationem pertinentes, quippe qui ceterorum nunquam mentionem faciat, ipse compluribus locis in ceteris commemoretur¹⁾, et ab omnibus fere qui postea de victu attenuante scripserunt sive ipse sive aliis intercedentibus adhibitus, si quidem Oribasius omnia fere quae de ea re scripsit ex hoc libello petivit²⁾, ex Oribasio vero omnia fluxerunt quae de cibis attenuantibus inveniuntur apud Aetium³⁾ et Anonymum qui de medicina ad Constantinum Pogonatium imperatorem scripsit⁴⁾

1) in libris de sanitate tuenda VI 74, 14 s. 281, 16 s. 341, 16 s. 374, 2 392, 17 409, 18; de alimentorum facultatibus VI 493, 9 s.; de probis pravisque alimentorum sucis VI 761, 17 s. 797, 14 s. commemoratur praeterea in libro de simplicium medicamentorum temperamentis quinto XI 778, 6 et in libro de ratione medendi quinto X 332, 12, quos M. Aurelio Antonio regnante scriptos esse constat (qua de re cf. Ilberg in Mus. Rhen. vol. XLIV [1889] p. 222 ss. et LI [1896] p. 186), in libro de constitutione artis medicae I 300, 14 s. (= XIX 508, 15), in commentario Aphorismorum XVII 2, 465, 11 826, 5, in Arte medica I 411, 1 s., in libro de ratione medendi quarto decimo X 994, 6, in libello de libris propriis XIX 31, 9 (109, 16 Müller).

2) in primis *Ἱατρικῶν συναγωγῶν* III 2 (I 193 ss. editionis Parisinae), *Συνόψως* IV 1 (V 156 ss.), *Περὶ ἐνόρηστων* q. v. I 18 (V 592). ceterum cf. quae ad singulos huius editionis locos adnotavimus.

3) *Β σλη'* ss. fol. 43 editionis Aldinae Ven. 1534 (= Orib. V p. 592 ed. Paris.).

4) in Ermerinsii *Anecdosis medicis Graecis* (Lugd. Bat. 1840) p. 273. regnavit Constantinus Pogonatus inde ab anno 668 usque ad 685.

et Michaellem Psellum in libris qui sunt de victus ratione.¹⁾ sed hos breviter recensuisse satis habeo, nisi quod de Orisbasio infra pauca quaedam addenda erunt; nunc vero ipsius libelli fata, quae quidem explorata habeam, paucis enarrabo.

Atque in terris ad orientem vergentibus iam saeculo nono versionem Arabicam a medico doctissimo cui nomen erat Honein ibn Ishāk confectam esse testatur Ibn abi Oseibia medicorum historiae auctor gravissimus, qui praeterea compendium huius libri Arabicum exstitisse narrat.²⁾ in eis vero regionibus quae occidentem spectant tota huius libelli memoria posita fuisse videtur in uno exemplari, vitiis illo quidem haud ita multis aut gravibus maculato, sed cui in fine aliquot paginae defuerint. nam tmematis 104 initio (p. 33, 4) Galenus, postquam de vinis quibusdam Asianis verba fecit, cum hunc in modum pergat: ἀλλὰ γὰρ οὗτοι ἐναντιώτατοι τῇδε τῇ διαίτῃ, librarius quidam haec non iam ad rem pertinere ratus reliquam libelli partem omisit. quo factum est ut eae quae sequuntur in hac editione paginae quattuor (33—37) in versionibus Latinis quae solae adhuc typis mandatae sunt non inveniantur, sed nunc primum viris doctis proponantur.³⁾ illud vero de quo dixi exemplar

1) cf. Pselli de victus ratione ad Constantinum imperatorem libri prioris caput ultimum (Basileae 1529 p. 19) = Physici et medici Graeci minores ed. Ideler vol. II (Berol. 1842) p. 267.

2) cf. Steinschneider in *Archiv für pathologische Anatomie und Physiologie* CXXIV (1891) p. 290 n. 49. Oseibiae verba (in editione Augusti Muelleri quae prodiit Regimonti 1884 I p. 97s.) haec sunt: *Die Schrift 'attenuierende Diaet', ein Buch. Ihr Inhalt entspricht ihrem Titel. Auszug aus dieser Schrift mit dem Titel 'attenuierende Diaet' ein Buch.* (haec in usum meum benigne vertit Hermannus Reckendorf professor Friburgensis.) cf. praeterea Iaḡūbī chronista ed. Houtsma Lugd. Bat. 1883 I p. 133, 7 et Klamroth in *Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft* XL (1886) p. 632 n. 36.

3) non vidi equidem versionem Francogallicam quam a Ioanne Bono (Jean Lebon) anno 1556 Parisiis editam esse

vel ipsum vel aliud ex eo descriptum usque ad saeculum XIV exstitisse constat, quippe quo in sermonem Latinum conversum sit; postea autem perisse videtur.

Integrum vero unum quantum scimus exemplar (G) G servatum est in codice Graeco quem ex itinere in orientem facto quod anno 1840 ingressus est rettulit Minoides Mynas Graeculus, vanus homo et impurus, sed idem in codicibus pretiosis investigandis prospera fortuna adiutus.¹⁾ hunc codicem chartaceum saeculo XIV scrip-

scribit Costomiris (*Études sur les écrits inédits des anciens médecins grecs* Paris. 1890 p. 27^a et *Revue des études grecques* II 1889 p. 369^a). sed in hac versione exstare exitum illum libelli a Latinis omissum neque verisimile est neque silentio praeterisset Costomiris. quod vero Ackermannus (in Kuehnianae editionis vol. I p. CXXXIV) et Costomiris (*Études* p. 27 et *Revue* p. 369) scribunt Latinam huius libelli versionem in Veneto quoque codice Lat. 317 inveniri, hoc errore factum esse monui in Mus. Rhen. LI (1896) p. 468.

1) in codice Mynae qui nunc est Suppl. Gr. 764 fol. 8^r haec leguntur: 1842 Aout 15 *Katalogue des cahiers ouvrages imprimés et Manuscrits que je laisse dans les Caisses ou malles placées dans le magasin des Mrs Abbott frères à Salonique*. fol. 11^v *ouvrages et effets contents dans la malle en peau que je laisse aussi dans le même Magasin des Mrs Abbot frères à Salonique . . . . ξ' Galien in fol. Cart. du 11 (!) siecle contenant α' περί ἐμπειρικῶν. β' περί στοιχείων. γ' περί κράσεων. δ' : περί ὁστέων. ε' τῶν πρὸς Γλαῦκον θεραπευτικῶν. ς' : τέχνη ἰατρικὴ ζ' : περί συστάσεως οὖρων. η' : περί οὖρων. θ' : περί ἐνδόμῳ καὶ κακοχόμῳ διαίτης. ι' : περί λεπτυνοῦσης καὶ παχυνοῦσης διαίτης. ια' : περί τῶν ἐν τροφαῖς δυνάμεων α'.β'.γ' :- ιβ' : θεραπευτικῆς μεθόδου βιβ. ιδ. mais il manque le ζ'.η'.θ'.ι'.ια'.ιβ' :- ιγ' : διαλεκτικῆ :- ιδ' : περί ψυχῆς ἐμβρύων :- hunc locum dum Parisiis degimus felicissima et vitae et studiorum communione coniuncti indicavit mihi Hermannus Schoene. ceterum libellos qui inscribuntur *Εἰσαγωγή διαλεκτικῆ* et *Πρὸς Γλαῦκον περί τοῦ πᾶς ἐμφυχοῦται τὰ ἔμβρυα*, qui nunc in Suppl. Gr. codice 635 insunt, unius eiusdemque codicis partes fuisse atque ceteros qui a Myna recensentur noli credere. obstat et foliorum forma diversa et temporum ratio: nam codex 634 saeculo XIV, ille vero saeculo XIII scriptus est, neuter saeculo XI ut ait Mynas, qui de eiusmodi rebus ridicule errare solet.*

tum triginta fere centesimas altum, latum viginti unam, qui nunc Parisiis in bibliothecae nationis Francogallicae Supplemento Graeco quod vocant asservatur numero 634 insignitus, accurate describere longum est. satis habeo haec enotare, quibus nonnulla quae in catalogo¹⁾ minus recte inscripta sunt corrigi poterunt:

- f. 2^v—17^v γαληνοῦ περὶ αἰρέσεων τοῖς εἰσαγομένοις.
 f. 19^r—26^v προλεγόμενα εἰς τὸ τοῦ γαληνοῦ περὶ στοιχείων.
 sequuntur scholia ad libros de elementis (19^r—21^v, 25, 26, 22^r), de temperamentis (22^r—23^v), de facultatibus naturalibus (23^v—24^v). ipsos libros tam paucis paginis contineri (*Inv. somm. III p. 287*) noli credere. ordo foliorum turbatus est, folia enim 25 et 26 reponenda sunt ante fol. 22.
 f. 28^r—37^v γαληνοῦ περὶ ὁστέων τοῖς εἰσαγομένοις.
 f. 39^r—64^r γαληνοῦ τῶν πρὸς γλαύκωνα θεραπευτικῶν βιβλίων β̄ (id est liber alter, non libri duo).
 f. 65^r—73^v γαληνοῦ περὶ τῶν παρὰ φύσιν ὄγκων.
 f. 75^r—101^v γαληνοῦ τέχνη ἰατρική. des. καταπαύσω τὸν λόγον ἐνταῦθα (I 407, 7 K.), deest igitur index librorum Galenianorum qui huic libro adnecti solet.
 f. 103^r—110^v ὅσα περὶ οὔρων ἐν τοῖς ἱπποκρά^τ καὶ γαλην^οις (βι)βλίοις γέγραπται.
 f. 112^r—115^v γαληνοῦ περὶ οὔρων. hic libellus nondum editus esse videtur. inc. χρησιμώτατον ἐν ἰατρικῇ λόγον. des. ἄνευ δὲ τούτων παρακρουστικόν.
 f. 117^r—130^r <γαληνοῦ> περὶ εὐχύμου καὶ κακοχύμου διαίτης (VI 749 ss.).
 f. 133^r—140^r γαληνοῦ περὶ λεπτυνούσης διαίτης:— καὶ παχυνούσης:—
 f. 142^r—215^v γαληνοῦ περὶ τῶν ἐν ταῖς τροφαῖς δυνάμεων.
 f. 216^r—254^v Simeon Seth.

---

1) Omont *Inventaire sommaire III p. 287.*

f. 257^r—438^v γαληνοῦ θεραπευτικῆς μεθόδου βιβλίον ᾱ
β̄ γ̄ δ̄ ε̄ ζ̄ ιγ̄ ιδ̄. desunt libri ξ̄—ιβ̄.¹⁾

De orthographia codicis aliisque minutis grammaticis infra nonnulla addenda erunt; nunc venio ad versiones Latinas, quibus extremam libelli partem deesse supra vidimus. quarum prior (L), si fides est codici Dresdensi, L de quo iam dicturus sum, debetur viro de studiis Galenianis haud mediocriter merito Nicolao Rhegino. cuius versionis saeculi XIV parte priore factae adhibui codicem Parisinum Latinum saeculi XIV numero 6865 insignitum et codicem Dresdensem D b 92 saeculo XV scriptum, utrumque membranaceum forma maxima, quorum hunc littera d, illum littera p signavi.²⁾ recepta est haec Ni-dp colai versio in editionem operum Galeni Latinam quae prodiit Venetiis anno 1490 'studio Diomedis Bonardi physici Brixienensis' (v¹)³⁾, cuius ego in apparatu critico v componendo usus sum 'impressionem alteram' anni 1502 quam curavit Hieronymus Surianus physicus. editionem priorem cum multis in bibliothecis frustra quaesivissem nunc demum inspicere mihi licuit, postquam in bibliotheca aulica Monacensi exemplar eius exstare Ivanus de Mueller per litteras comiter me docuit⁴⁾: quae tamen cum altera

1) a Myna inserta sunt folia 2 38 74 102 106 109 116 132 141 216 256 280 309 329 371 392 414 438 et folia vacua tria 47 255 345, ab alio nescio quo folium 18 et 27. folia 103—110 manu altera scripta sunt, folia 217—231 et folium 235 manu tertia.

2) utrumque codicem alio loco accuratius describere in animo est; cf. interim de codice Parisino Catal. codd. mss. bibliothecae regiae IV p. 286 s., de Dresdensi *Katalog der Handschriften der Kgl. öffentlichen Bibliothek zu Dresden* (quem composuit Schnorr de Carolsfeld) I p. 307 s.

3) hanc editionem satis accurate descripsit Hainius in Repertorio bibliographico num. 7427. de altera editione cf. Maximiliani Bonneti dissertatio Bonnensis a. 1872 de Claudii Galeni subfiguratione empirica p. 1 s.

4) insignitum est hoc exemplar hoc modo: fol. Inc. c. a. 2410 f. alterum exemplar Lipsiae in bibliotheca universitatis asservari Ioannes Ilberg mihi scripsit.

editione adeo consentit ut omnes lectiones quas ex altera adscripsi in hac quoque inveniantur, nisi quod in § 1 p. 3, 10 rectius habet *nondum cum poris* et in § 53 p. 18, 8 *et vñ q̃*. haec versio ut caute adhibenda est, ita cum verbum verbo reddere soleat¹⁾ haud parvi est momenti ad menda quaedam codicis Graeci detegenda lacunasque supplendas. neque vero necessarium esse visum est omnia quibus Nicolaus a codice G discedit in adnotationem recipere, sed ea sola quae seu vera seu veri similia esse viderentur seu aliam ob rem memoria digna.

Alteram vero huius libelli versionem Latinam emisit

---

1) nota sunt verba Nicolai versioni libri *Περὶ συνθέσεως φαρμάκων τῶν κατὰ τόπους* quem vocabant Miamir praemissa, cuius libri codicem Graecum Roberto Siciliae regi transmiserat Andronicus imperator: *Ego Nicolaus de regio medicus fidelis et subditus vester iuxta mandatum vestrum de greco idiomate in latinum transtuli nihil addens minuens vel permutans.*

Incipit lib. gal'. de subtiliante dieta .XII. continens capitula.

Cap. I. in quo eius quod determinandum est datur intentio: premittendo cognitionem subtiliantis dietae in generali.

Quoniam multe cronicarum egritudinum subtiliante indigent dieta: vt multotiens in sola ea deficiant nullo amplius farmaco indigentes. Bonum vtique erit determinare quid de ea diligentius. Melius enim est in quibusdam dieta sola vtendo adipisci finem: abscedere vero a farmacijs. (2) Nam ego demum vidi artheticas non pau-

---

1. 2 .XII. continens capitula om. v¹ (= ed. Ven. a. 1490) et p 3—5 om. p 1—5 *Liber galieni de subtiliante dieta continens capitula .17. Capitulum primum est de vtilitatibus subtiliantis dietae d 9 quid' p 9. 10 in quibusdam v: in quibus v¹:*

Martinus Gregorius professor medicinae Parisinus Gandavi natus, quam anno 1530 Parisiis primum prodisse scribunt¹⁾, multis illam editionibus postea repetitam, quarum ego adhibui Lugdunensem anni 1570, eandemque et in Iuntinam²⁾ et in Basileensem³⁾ et in Charterianam editionem⁴⁾ insertam. huius versionis lectiones in adnotationem criticam non recepi, quia persuasum habeo Gregorium nullo exemplari Graeco usum nihil aliud fecisse nisi Nicolai sermonem rudem et barbarum expurgasse atque perpolivisse. quod ita esse ut intellegatur, utriusque versionis initium proponere iuvabit:

---

1) *Biographie médicale* IV p. 515: Parisiis 1530 (4°), 1555 (12°), 1633 (12°). editiones Lugdunenses annorum 1547 1549 1550 (12°) commemorat Costomiris p. 27³ (369³).

2) class. II f. 42—45 Ven. 1541.

3) class. II p. 137—150 Bas. 1542.

4) tom. VI p. 411—416 Par. 1679.

CL. GALENI DE ATTENVANTE VICTVS RATIONE
LIBER VNVS. *Martino Gregorio interprete.*

ARGVMENTVM LIBRI. Agit de eduliis, quibus tenues
et salubres humores in corpore redduntur.

Quae sit rationis victus attenuantis utilitas. CAP. I.

Cum victus ratio attenuans plerisque diuturnis morbis adeo conferat, vt fola ea sine vlllo alio medicamento sublata saepe fuerint, operae pretium fuerit aliquid de ea distinctius perscribere. Sunt enim, quos praestiterit fola victus ratione, sine medicamentis perlanare. (2) Vidi equidem non paucas arthritidas, quae iam articulorum

---

*in quibus contingit recte dp 10 solum dp adipisci dv¹v:
ad ipsum p post finem add. in eis dpv¹ vero om. dp
II Nam v¹v: Quoniam dp vidi artheticas v¹v: nefretidas
(-cas d) uidi et arteticas recte dp*

cas quecunque nudos corporis ostenderunt articulos: alias quidem omnino cessantes in tali dieta. Alias autem moderatiores apparere. Uidi autem et eorum qui frequenter difinia capiuntur non paucos in tantum iuuatos: vt vel
 5 deflitterent omnino: vel per longa tempora molestarentur parum. Liquat autem et splenes magnos subtiliatiua dieta: et epar skiratum. Epilenfialque paruas quidem adhuc et incipientes sanat perfecte. Quecunque vero cronice sunt et prouecte: iuuat non parum. (3) Uocata
 10 autem est a medicis huiusmodi dieta subtiliatiua: quemadmodum et incroffatiuam nominauerunt aliam contrariam huic: secundum fientem in corporibus nostris humorem. Cognita autem est diu experimento: et ratione iudicata. Et enim odoratus et gustus sufficientes cognitiones im-
 15 mittunt rationi ad experientiam omnium talium ciborum. (4) Quecunque enim irritant et mordent sensus: palam quoniam acria sunt: et croffitiem humorum incidere sufficientia. Quecunque etiam ampliora decente assumpta: morfionem operantur ventri: et fastidium non paruum:
 20 comestaque et egesta acres odores emittunt: plurima autem eorum vrinas et sudores prouocant fetidos: et acres: ac etiam simatibus apposita et dochinibus quedam quidem ipforum scindunt et rodunt faciliter: quedam autem perforant cutem: quedam vero et quid apostemant eius: et
 25 quedam vlcera magna: et vocatas escaras operantur. (5) Hec omnia sufficientes cognitiones: et maxime super eos qui in corpore humores ab eis subtiliari acrem quan-

1 nudos corporis v: nondum cum poris recte dpv¹ of-
 fendunt d 2 autem v¹v: uero dp 3 et om. d 4 ad-
 iutos d 5. 6 molestarent eum parum d 7 squirratum dp
 9 parum. Capitulum 2^m de notificatione subtiliantis diete per
 chimos quos generat. et per rationem et experientiam, et cau-
 telis in hac obseruandis. et de eius gradibus et differentiis et
 sibi similibus; d 10 huius dp (om. modi) 11 et pv¹v:
 etiam d 13 diu v: a diu pv¹: om. d experimento p
 supra vers., v¹v: prouecto p in versu et d et om. d iu-
 dicata p in versu, v¹v: veridica p in margine et d 14 et
 et
 enim et odor gustus p odor dp cogitationes (in lit.) seu

offa nudarant, alias quidem hac victus ratione in totum perfanatas, alias mitiores fuisse redditas. Vidi praeterea et eorum plerosque, qui spirandi difficultate (quam *δύσπνοια* vocant) saepe praehenduntur, adeo leuatos, vt aut prorsus reualerent, aut longo saltem interuallo leuiter affligerentur. Eadem etiam haec tenuans victus ratio, magnos lienis tumores, et hepatis scirrhum colliquat. Ad haec epilepsias paruas quidem et etiamnum incipientes penitus sanat: inueteratas vero ac consummatas iuuat non mediocriter. (3) Hanc victus rationem medici tenuantem appellarunt, quemadmodum aliam ei contrariam, incrassantem, pro eo humore scilicet, quem in corporibus nostris gignit. Nota autem longa experientia nobis est, et ratione explorata. Nam olfactus ac gustus mentem nostram, ad omnes eiusmodi cibos discernendos satis instruunt. (4) Quae enim sensus nostros pungunt ac mordicant, ea omnia palam est, acria esse, et quae succos crassos tenuare queant: quae etiam, si largius aequo sumpta fuerint, ventriculum mordicant, ciborumque nauream magnam inducunt, et halitus acres emittunt, non modo dum manduntur, sed etiam postquam e corpore fuerint egesta. Plurima autem eorum vrinas et sudores graue olentes et acres promouent: phymatibus praeterea ac furunculis sunt accommoda. Quaedam autem ex ipsis cutem diuellunt facile, atque erodunt: alia vero pertundunt: alia ipsius partem aliquam in pus vertunt: vlceraque magna, et quas vocant escharas, efficiunt. (5) Haec omnia satis probant, ea acrem quandam atque incidentem habere facultatem.

---

cognitiones d 15 *ratione* dpv¹ ad v: ante dp: ante et v¹ 17. 18 *acria* — *sufficiencia*. *quin* in mg. add. p
 17 *sunt vniuersa*. et dp 18 *Quaecunque* v¹v: *quin* dp
sumpta dp 19 *motionem* d *ventris* d 19. 20 *paruum*. et
angustiam non paruam, ac uomita et (ac d) *egesta*, *comestaque et*
egesta sic p et d, nisi quod et *egesta* altero loco om. d
 21 *proouocat* v¹ 22 *ac etiam* v¹v: ac in d: at in p *simatibus* sic dpv¹v *dochinibus* v¹v: *dothinibus* p: *cacochimis*
partibus d 24 *cutem et quedam apostemant eam* dp et
 (post eius) om. d 26 *super* v¹v: *sunt* dp

dam et incisivam habentibus virtutem. Sed et experientia attestatur rationi. Apparent enim sufficienter a talibus cibis iuvare omnia quaecunque crassius et frigidis et viscosius humoribus repleta sunt corpora.

---

1 incisivam $\nu^1\nu$: subtiliativam $\delta\mu$ et (post Sed) om. p
2 testatur $\delta\mu$

Haec specimina qui cum textu Graeco comparabit, facillime videbit multa vitia Gregorio communia esse cum versione antiqua. in quibus nonnulla sunt quae quomodo orta sint e Graecis verbis explicari nequit, e Nicolai versione facillime cognoscitur. velut uterque omisit ἐφ' ἑκατέρας (§ 3); deinde pro ἐμούμενα (§ 4) cum falso inculcatum esset *comeſta*, Gregorius scripsit *dum manduntur*. idem paulo post Galenum dicentem fecit, quae sensus nostros pungunt ac mordicant, ea phymatibus ac furunculis esse accommoda: nempe perperam intellexerat quae apud Nicolaum legebat *fimatibus apposita* (ἐπι-θέμενα) quedam quidem (μὲν) ipsorum scindunt . . . quedam autem perforant cutem. atque editione typis expressa, non codice manu scripto usum esse Gregorium eo veri simile est quod § 2 *nefretidas* et omisit, quod ne editiones quidem habent, habent codices manu scripti. quae coniectura confirmatur multis locis per totum libellum obviis, ex quibus exemplo sint hi:

- 14, 3 τοῖς ὀρνιθεῖσις ζωμοῖς G: iuribus gallinarum $\delta\mu$: competentibus brodijs $\nu^1\nu$: iusculis accommodatis Greg.
16, 2 Ἑλλῆσιν G: grecis $\delta\mu$: om. $\nu^1\nu$ Greg.
17, 14 ἅμα τῷ γάρῳ G: simul cum garo $\delta\mu$: om. $\nu^1\nu$ Greg.
18, 7 καὶ σύμπαν οὐχ ἥκιστα τὸ σῶμα G: et totum fere corpus $\delta\mu$: om. $\nu^1\nu$ Greg.
24, 20 ἦττον — κακίας (25) om. Gregorius aberrans a humorem (χυμόν v. 20) ad fungorum (μυκήτων v. 24), unde apparet eum editione Veneta usum esse: nam

Cui rei euidentissimo etiam sunt argumento humores in corpore nostro ab eis extenuati. Quin et experientia ipsa rationem confirmat. Videmus enim corpora omnia, in quibus humores frigidi, craffi, ac lenti abundant, huiusmodi ciborum vsu maiorem in modum alleuari.

v¹v habent *deficiunt a malitia fungorum*, codices vero *a fungorum malitia deficiunt*.

Quid quod hoc etiam demonstrari potest Gregorium altera editione Veneta quae anno 1502 prodiit usum esse, quam ego in hoc specimine secutus sum de industria nihil mutans. is enim qui hanc paravit cum enuntiatum alterum (ἄμεινον γὰρ ἐν οἷς ἐγχωρεῖ διαίτη μόνον χρησάμενον ἐπιτυχεῖν τοῦ τέλους, ἐν τοῦτοις ἀφίστασθαι τῶν φαρμάκων) quale in editione priore exstabat non intellexeret — errore enim factum erat ut post *in quibus* excideret *contingit*, post *abscedere* adderetur vero — pro *in quibus* scribens *in quibusdam*, verba autem quae erant *in eis* delens hanc effecit sententiam: *Melius enim est in quibusdam dieta sola vtendo adipisci finem, abscedere vero a farmacijs.* eandem apparet a Gregorio expressam esse cum scriberet: *Sunt enim quos praestiterit sola victus ratione, sine medicamentis perfanare.* — luculentius etiam hoc est exemplum: Nicolaus recte scripserat § 2 *artheticas . . quaecunque nondum cum poris ostenderunt articulos*, quod recepit editor princeps. alter vero cum non intellexeret quid esset *nondum cum poris*, pravissima coniectura inde effecit *nudos corporis*. quid Gregorius? scripsit *arthritidas quae iam articulorum ossa nudarant*. nonne manifestum est hoc ex altera illa editione manasse? mitto alia, sed alterum addo specimen a fine versionum Latinarum petitum, in quo codices dp ab editionibus v¹v tantopere discedunt, ut utrorumque textum separatim pro-

ponere praestet. in primis animadvertas velim Perperinae urbis nomen (§ 102) et verba καὶ ὅσοι περσέμε τοῦ μέ-
 τρου προσφέρονται (§ 102 extr.) et ab editionibus v¹v et
 a Gregorio omissa esse, non omissa a codicibus, et *Aegi-*
foliae nomen monstruosum apud Gregorium (§ 102 in.)
 inde ortum esse quod editio altera v qua ille utebatur
 post verba *in egis colie* per errorem non distincta omi-
 serat praepositionem *in* (ἐν *Alpaïs ταῖς Αἰόλοι γενναῖαι*
ἐν τῷ πεδίῳ). ceterum satis erit ea quibus sententia
 nostra confirmatur literis diductis distinguere (v. p.
 XVIII—XX).

His exemplis satis demonstrasse mihi videor Gregorii
 versionem in recensendo hoc libello prorsus nullam ha-
 bere auctoritatem. uno tamen loco coniectura quid verum
 esset invenit homo Graeci sermonis haud ignarus: recte
 enim in § 81 p. 26, 13 scripsit *quae vero in vinaceis seu*
βεννίλοις *conduntur*, id quod suo loco adnotassem, nisi
 sero animadvertissem.

Tertius vero ad codicem Graecum Nicolaique versio-
 nem accedit testis propter vetustatem gravissimus, Ori-
 basium dico, qui tamen cautissime ad textum consti-
 tuendum adhibendus est, cum ne eis quidem locis ubi
 Galenum accuratius excerpsit id egerit ut hominis gram-
 matici fide atque diligentia usus ad verbum omnia trans-
 scriberet, sed cum rem magis quam verba curaret hic
 illic auctoris sui verba paululum mutare veritus non sit.
 qua de causa neque omnes Oribasii lectiones a codice
 Graeco discrepantes in adnotatione critica commemorandas
 et in textum eas tantummodo recipiendas esse existimavi,
 quae versionis Latinae assensu confirmari viderentur.

Sed iam redeo ad codicem Graecum, ut de gramma-
 ticis quibusdam minutiis nonnulla addam. ι mutum
 in hoc libello articulis τῷ et τῇ saepe subscribitur, omit-
 titur in nominum pronominum adiectivorum dativis, in
 verborum adverbiorumque exitu itemque in διήρηται ζώου

ζώων βαδίως βαθυμότερον χρήξει ὦων.¹⁾ ν ἐφελκυστικὸν constanter ponitur ante vocalem, omittitur ante consonantem. -ττ- quod in hoc libello ubique fere servatum est duobus locis restituendum erat 22, 5 (βούγλωσσα G, sed VI 724, 12 βούγλωττον) et 36, 1 (ἀρμόσσει G, sed 27, 21 ἀρμόττει). intactum reliqui ἀρμόζει 12, 3, quod in aliis quoque libris Galenianis haud raro occurrit (XI 813, 1 822, 14 852, 11 879, 16 XII 84, 17 328, 13 363, 18 377, 11 XIV 2, 8 232, 15) et πισσοῦς 16, 25 et πισσῶν 18, 19: neque enim satis constat quomodo Galenus hoc nomen scripserit, cum formae πισσοῦς (VI 532, 11 533, 3 543—546 784, 4) obstant πισδὸν XV 454, 17 et πισφῶ VI 790, 17. ὕσσωπον vero quod tribus locis invenitur (14, 6. 10 36, 11) in ὕσσωπον correxi coll. VI 572, 13 638, 17 656, 12 XII 149, 3. accentus male positos in adnotatione silentio plerumque praeterii, velut in νάπυ σικύοι θριδακίνοι κριβανίται πυργίται λαχανῶν μινγῶντες μλξίς ψύξιν κράσιν βλαπτὸν πεπερῶχθαι. intacta reliqui in re dubia quae codex praebet λαχανωδῶν 8, 25 9, 22, εὐωδῶν 12, 3, νοσωδῶν 33, 10. 11. formas ἔψουσι 6, 11, ἔψεῖν 13, 8, συνεψεῖν 36, 13, cum 15, 2 ἔψεται inveniatur et 17, 23 ἔψοντα, in ἔψουσι ἔψεῖν συνέψεῖν mutassem, nisi 36, 15 exstaret ἐψελσῶ. accedit quod in aliis quoque libris Galenianis editiones quidem hic illic praebent formas contractas, non tales solum quales sunt καθεψεῖν XI 693, 1, ἔψεῖν XI 886, 6 XII 24, 18, ἔψῶν XII 236, 1, sed etiam ἔψουντας XII 125, 7 et ἀρεψούντες XII 54, 12. praepositiones interdum cum nominibus vel pronominibus in unum contrahuntur, velut in ἐφεκατέρως ἐξάπαντος καθεαυτήν. constanter in hoc quidem libello scribitur γίνεσθαι et γινώσκειν, quod mutare nolui, quamquam Galenus ipse formas Atticas

v. pag. XXI

1) cf. quae de toto codice observavit Costomiris p. 29¹ (371¹): *En général, le Suppl. grec 634 écrit le ι au-dessous de l'article τῶ, mais presque jamais dans le datif qui le suit, et très rarement dans les autres datifs sans article.*

p et d

(99) Nigri uero uini dulcis
simul et austeri exemplum id
quod a cilicia habes uinum
quod anate nominant. Inutile
autem est hoc eis que secun-
dum thoracem et pulmonem
passionibus de quibus sermo
fuit. et hiis adhuc magis que
pontica sunt euidenter, dulce-
dine autem non omnino uel
omnifariam obtusa participant.
(100) Non preciosa autem sunt
hec omnia et latent multos a
quibus in multis locis sunt
cum neque mercatores inueni-
emere ea neque a possidentibus
habeantur studio. ponticum
enim simul et grossum uinum
nigrum aliquis utique ad con-
uiuia preparabit uel nuptias
uel deorum sacrificia uel ali-
quam aliam leticiam, (101) et
enim repletionalia sunt, et tardi

v

(99) Nigri autem uini dul-
cis simul et austeri exemplum
id quod ex cilicia uinum ha-
bebis utique: id uero quod
anatem nominauit inutile est
omnibus que secundum pul-
monem et toracem passioni-
bus: de quibus sermo confi-
10 fit: et maxime quaecunque
acerba quidem sunt sufficien-
ter. Dulcia uero non omnia
uel omnifariam obtuse parti-
cipantia dulcedine (100) in-
15 utilia omnia sunt: et latent
multos: quamuis in multis
locis fiant ut neque merca-
tores inueni ipsa emere: ne-
que a possidentibus habean-
tur cure. Ponticum enim so-
simul et grossum uinum fo-
lum utique quis ad conuiuia
preparabat: uel ad nuptias:
vel ad sacrificia: uel ad ali-

GREGORIUS

(99) Nigri autem dulcis
simul et austeri exemplum
petes ab eo uino, quod
fert Cilicia. Quippe quod
Aegeaten nominant, omni-
bus utique thoracis affec-
tibus (de quibus nunc agi-
mus) est noxium, et etiam
10 magis, quod vehementer sunt
acerba. Porro non omnia
dulcia, nec ea quae exi-
guam habent dulcedinem,
(100) sunt aspernanda,
15 quae tametsi multis in
locis proueniunt, plerisque
tamen sunt incognita adeo,
ut neque mercatores ipsa
studiose coemant, nec apud
20 profectores (*leg.* possessores)
magno in pretio sint. So-
lum autem uinum Ponti-
cum in conuiuiis, aut nup-
titiis, aut sacrificiis, aut aliis

transitus, et secessus utroque de-²⁵ quam aliam delectationem: ²⁵ celebratibus adhibe-
 tinent' eos scilicet qui secundum (101) et enim repletionalia bant. (101) Multum enim
 ventrem, et nichilominus eos sunt: et tardi transitus: et implent, et tarde perme-
 qui secundum uesciam. Et im- secessiones detinent ambas eas ant, ambasque excretiones
 morantur diu in ypocondriis et scilicet que secundum ven- morantur, tum eam quae
 faciliter acescunt et ad uomi-³⁰ trem: et minus eas que se-³⁰ fit per anum, tum quae
 tum prorumpunt. Solis autem cundum uesciam: et perma- per uesciam: haerentque in
 sunt ydonea fluxibus qui se- nent plurimum in ipocundijs: hypochondriis diutissime, et
 cundum uentrem' neque tunc et faciliter acescunt: et ad facile acescunt, nausam
 ad saturitatem bibita. (102) vomitum procedunt. Solis au- que prouocant. Soli au-
 Tale uinum non paucum in ³⁵ tem sunt idonea eis que se-³⁵ tem ventri fluenti confe- runt, idque si moderate
 egis eolie in planis generatur. cundum ventrem reumatibus: fumantur. (102) Eiusmodi
 Et quoddam aliud simile ei neque his cum ad saturita- vini in locis Aegifo-
 secundum uicinam terram per- tem bibuntur: (102) tale vi-

19. 20 habeatur v¹

3 au'terii p 7. 8 passioni-
 bus et pulmonem d 12 optusa
 d 20 nigrum recte p: neque d
 25 transsitus p 27 eam p
 30 acescunt, e ex r corr. d:
 acrescunt p 31 solum d 34 bi-
 bantur d 35 Tale autem ui-
 num d 36 colie et in d
 37 qd'dam p: qd' d ei om. d
 38 uicinam scripsi: uicinā p:
 minasiā d

gamo perperinam, et bibunt quidem uniuersū illius regionis 40 olie planiciebus generatur: 40 gnum est prouentus. Cui ea intrinsece propter consuetudinem, et enim et mitigant in convenienti mensura potationem. Non intrinsece autem utuntur eo omnes non 45 a consuetudine et enim sedat 45 incolae propter consuetudinem assueti, et quicunque ad id quod ultra moderatum procedunt. (103) Nutriunt tamen manifeste hec corpora famescunt. Et uidi quosdam illius 50 regionis iuuenum qui circa palestricam euexiam se habebant utentes eis non minus quam esu carniū porcinarum. Explicit liber galieni de 55 porcinarum carniū esu. 55 Subtiliante dieta translatus a Nicholao de regio de greco in latinum.

39 perperinam p: proximam d
42 et enim etiam d 50. 51 regionis illius d 52 euexiam d
55—58 om. p

num non paucum in egise-
et est aliud simile ei secundum astigonam ciuitatem pergamini: et omnes illius regionis sumunt illud intrinsece: 45 a consuetudine et enim sedat 45 incolae propter consuetudinem assueti, et quicunque ad id quod ultra moderatum procedunt. (103) Nutriunt tamen manifeste hec corpora famescunt. Et uidi quosdam illius 50 regionis iuuenum qui circa palestricam euexiam se habebant utentes eis non minus quam esu carniū porcinarum carniū esu. 55 Subtiliante dieta.

40 in ante planiciebus iterat v¹ recte 43 et propterea quod omnes v¹ 44 illud om. v¹

liae campestribus magnum est prouentus. Cui simile aliud est, quod iuxta urbem quandam Pergamo vicinam habetur, quo utique omnes eius regionis incolae propter consuetudinem citra molestiam utuntur: (nam debito modo sumptum sitim extinguit) laedit autem omnes qui ei pora tamen bibentium euidenter nutrit. Cui rei argumentum sunt incolae iuuenes, qui in palaestra, 55 bonae habitudinis comparandae gratia, sese exercent. Utuntur enim hoc uino in potu, non aliter quam suilla in cibo.

Libri de attenuante uicibus ratione, Martino Gregorio interprete, finis.

praetulisse videtur.¹⁾ de εἰς et ἐς cf. quae adnotavi ad p. 17, 17. in adiectivo μικρός vel σμικρός servavi codicis inconstantiam, quamquam Galenum aut semper aut certe post vocabula in vocales desinentia σμικρός posuisse conicio. κλίβανος an κλίβανος scripserit Galenus cum nondum satis constare videatur, interim tolerandum existimaui et κλιβάνου 13, 12 et κελβανῆται 18, 17, quamquam hoc rarum est (VI 761, 4), illud saepius invenitur (VI 489, 8 ss. 761, 6 764, 18. Scr. min. II 20, 1). omnino enim in eiusmodi rebus cautissime agendum est in libris Galeni, qui in libro de simpliciorum medicamentorum temperamentis ac facultatibus nono (XII 194, 11), postquam de synonymis quibusdam vocibus dixit quae a nonnullis putidius distinguebantur, ἐγὼ γοῦν inquit ἐξεπλήηδες εἶωθα μεταβάλλον τὰ ὀνόματα λέγειν ἐκατέρως ἅπαντα τὰ τοιαῦτα, περὶ δὲ ἀρχήσεως ἐρῶσιν ἐνιοι, δεικνὺς ἔγωγε μηδὲν βλεπτομένην τὴν σαφήνειαν τῆς ἐρμηνείας, ὁποτέρως ἂν τις εἴη.

Pluralem praedicati post neutrum pluralis nusquam recepi. correxi igitur ὄνινται 30, 18 et septem ni fallor locis εἰσίν restitui pro εἰσίν, quod e compendio perperam intellecto ortum esse suspicor. contra p. 20, 14 pro ὅσα cum Oribasio scribendum erat ὅσοι (scil. ἰχθύες). ἐκκαθαίρεται vero p. 30, 19 restituendum fuisse pro ἐκκαθαίρεσθαι δέονται intellegitur collata versione Latina, praesertim cum sequatur δεῖται quod ad δέονται illud corrigendum adscriptum fuisse veri simile est.

Hiatus in hoc libello rarissime occurrit. in quo et evitando et admittendo eadem norma adhibetur quae in aliis Galeni libris observata est.²⁾ toleratur enim vocalium concursus

1) cf. Galeni de temperamentis [liber I rec. Helmreich (progr. Aug. Vind. 1897) p. 46 s.

2) cf. Galeni Institutionis logicae ed. Teubn. p. VII. eisdem fere artificibus quibus illic in hoc quoque libello utitur, velut dicit non αὐ sed αὐθις οὖν 6, 17, αὐθις ἐπανίσταμεν 14, 21, αὐθις ἐπὶ 34, 12, non ἄνευ sed παρὶς ἐφήσεως 6, 10, non εἶναι sed ὑπάρχειν αὐτῷ 8, 7, ὑπάρχειν ἐλαίῳ 8, 21.

- I. post articulum et pronomina: αὐτοὶ οἱ ἄρτοι 15, 24, οὗτοι ἐναντιώτατοι 33, 4, τοιούτῳ οἶνῳ 35, 9, quamquam Oribasius recte fortasse praebet τοιούτῳ χρησθαι καὶ οἶνῳ. accedit οἱ πλεῖστοι εὐώδεις 30, 12, de quo cf. Gal. scr. min. II p. LXXV Müller. sed 32, 1 ἐξ αὐτοῦ ἀνείσθαι quod intellegi nequit in αὐτοῖς ἀνείσθαι corrigendum esse discimus collata versione Latina et 35, 4. 5 scribi potest τούτῳ <γ> οὐ, quamquam hoc necessarium non est.
- II. post verborum formas in αἰ exeuntes: γεννᾶται ἐν 32, 13, μινύναι αὐτῇ 14, 12, nisi forte praestat μινύειν scribere ut 14, 5; cf. scr. min. I p. XLIX num. 5 Marquardt.
- III. post καὶ et ἡ itemque ante οὐ: προσήκει οὐ 20, 10.
- IV. post praepositionem περί: διορίσασθαι περί αὐτῆς 3, 6, sed ἀλλ' ὑπὲρ αὐτῶν 5, 9, πάθεισιν ὑπὲρ ὧν 31, 16.
- V. in pausa: μήκωνι, ἀλλ' 11, 17, χρη· ὀλιγότροφοι 15, 5 s., δεῖ, ὅσαι 24, 14.

Quod vero 35, 1 legitur οὕτω ἂν, id sine dubio in οὕτως ἂν mutandum est coll. 12, 5 23, 14 28, 16 34, 12. 16 s. inter μιᾷ vero et οὕτως 23, 13 ex Oribasio et versione Latina inserendum erat τοῦλάχιστον. praeterea 14, 22 codex praebet ἐν πιτσάνῃ μόνῃ ἢ, quod fortasse in μόνον corrigendum est, cum Nicolaus praebeat in *ptisana solum*. pro κάρου οὐδὲν 24, 10 scribendum esse καροῦς οὐδὲν apparet ex locis in adnotatione laudatis. in πολλαχόθι ἐσθίεσθαι 22, 15 elisione utendum erat, de qua cf. Peterseni dissertatio Gottingensis a. 1888 p. 43.

Adiectiva πᾶς et ἅπας ita distinguuntur, ut hoc post consonantes, illud post vocales semper ponatur¹⁾ excepto uno loco inter sexaginta fere, qui invenitur p. 22, 18 (ἐδωδὴ ἀπάντων). nam πανταχόθεν πάντα 8, 1 in πανταχόθι πάντα corrigendum esse et sententia docet et versio

1) cf. quae de hac norma post Dielesium exposui in Inst. log. ed. p. VII s.

Latina *ubique* exhibens. σύμπας semel post consonantem invenitur 12, 19, post vocalem quinquies.

Inscribitur hic libellus in codice Parisino γαληνοῦ περὶ λεπτυνούσης διαλέτης:— καὶ παχυνούσης:—, sed verba καὶ παχυνούσης perperam addita esse apparet et ex § 104¹⁾ et ex eis quae in Ratione medendi leguntur X 332, 8 ss. ἡ διαπήδησις . . θεραπευθήσεται . . ὑπὸ τῆς παχυνούσης διαλέτης· ὅποια δ' ἐστὶν αὕτη λεχθήσεται μὲν πονὶ κὰν τοῖς ἐξῆς, εἴρηται δὲ δυνάμει κὰν τῷ Περὶ λεπτυνούσης διαλέτης. ceteris vero locis Galenus hunc libellum vocat τὸ περὶ τῆς λεπτυνούσης διαλέτης (I 411, 1 XIX 31, 9 [109, 16 M.], scil. γράμμα I 300, 15 [cf. XIX 508, 15] VI 761, 17 vel ὑπόμνημα VI 409, 18) vel τὸ τῆς λεπτυνούσης διαλέτης (sc. ὑπόμνημα VI 392, 17, nisi forte hic quoque περὶ inserendum est coll. v. 15 et 16), cui tamen differentiae nihil tribuendum est, quia Galenum titulos librorum suorum saepissime parum accurate afferre constat.²⁾

Integrum vero esse hunc libellum vix esset quod dicerem, nisi Costomiris contendisset deesse eius victus descriptionem quem vocant crassificantem. cui sententiae cum alia obstant tum illud δυνάμει quod occurrit in eo loco quem modo laudavimus (X 332). quod vero ne attenuantem quidem materiam hoc libello absolutam esse ait, id falsum esse docet Galenus ipse, cum dicit § 87 initio ἐπεὶ δὲ καὶ περὶ τούτων ἀντάρκως διήρηται, λείποιτ' ἂν ἔτι καὶ περὶ μέλιτος καὶ οἶνου καὶ γάλακτος διελεθῇν: cui propositioni accurate respondent ea quae in codice Graeco servata sunt, si quidem primum

1) vid. quae de hac re contra Costomirem dixi in Mus. Rhen. LI 467.

2) similia sunt VI 392, 15 ἐν . . τῷ Περὶ τῆς εὐχυνίας τε καὶ κακοχυνίας, XV 244, 17 ἐν τοῖς Περὶ τῶν φυσικῶν δυνάμεων ὑπομνήμασιν, XV 364, 15 ἐν τῷ Περὶ τῆς τῶν νοσημάτων διαφορᾶς aliaque multa: in ipsis enim inscriptionibus horum librorum omittitur articulus. cf. Ilberg in Mus. Rhen. XLIV (1889) 223^s et LI (1896) 177^s.

de melle (§ 87) et de vinis (88—103) agit, ad quae excusatione quadam interposita (104—108) redit (109—113), deinde lactis seri casei facultates exponens totam dissertationem concludit (114—118). Oribasius vero, a quo in errorem inductus est Costomiris, non ex hoc tantum libello, sed ex aliis quoque et Galeni et aliorum libris hausisse putandus est.

In capitum divisione inde a principe versionis Latinae editione vulgata, quamquam non omnibus locis probari potest, tamen, ne quas turbas facerem, nihil novare constitui. sed operam dedi ut minoribus particulis distinctis numerisque adscriptis sententiarum connexionem atque divisionem magis perspicuam facerem. ceterum antiquioris versionis codices et Parisinus et Dresdensis suam uterque atque propriam divisionem habet a vulgata diversam, quae si operae pretium erit e tabella ex adverso posita (p. XXV) poterit cognosci.

Unum hac occasione data addere liceat, quamquam ad hunc libellum non pertinet, in codice Parisino et Dresdensi servatos esse duos Galeni libellos in sermonem Latinum conversos alterum ex Graeco, ex Arabico alterum, qui perisse putantur: libellos dico *de causis contentivis* (*περὶ τῶν συνεντικῶν αἰτιῶν*) et *de sententiis* (*περὶ τῶν ἐαυτῶν δοκούντων*), de quibus cf. quae exposuit Ilberg in Mus. Rhen. vol. LI p. 174 s. et LII p. 622 s. utrumque libellum cum aliis quibusdam similis argumenti in lucem edere constitui.

Scr. Friburgi Brisigavorum
m. Sept. a. h. s. 98.

C. K.

Caput	p	d	v ¹ v
I	§ 1—5	§ 1. 2	§ 1—5
II	§ 6—11	§ 3— 11	§ 6—11
III	§ 12—22	§ 12—22	§ 12—22
IV	§ 23—26 καὶ ταῦτα	§ 23—26 καὶ ταῦτα	§ 23—25
V	§ 26 σπερμάτων —29	§ 26 σπερμάτων —29	§ 26—29
VI	§ 30—54	§ 30—44	§ 30—44
VII	§ 54—72 εἴρηται	§ 45. 46	§ 45—54
VIII	§ 72 περὶ δὲ — 76 τοσαῦτα	§ 47. 48	§ 55—71
IX	§ 76 μετιέναι—86	§ 49—50	§ 72—75
X	§ 87—91	§ 51—54	§ 76—83
XI	§ 92—103	§ 55—64	§ 84—86
XII	—	§ 65—72 εἴρηται	§ 87—103
XIII	—	§ 72 περὶ δὲ — 76 τοσαῦτα	—
XIV	—	§ 76 μετιέναι—83	—
XV	—	§ 84—86	—
XVI	—	§ 87—91	—
XVII	—	§ 92—103	—

ADDENDA ET CORRIGENDA

p. 3 in adnot. ad v. 10 leg. μήπω pro μηκέτι.

p. 9, 5 restituendum fort. ξνισον coll. XI 832 et 833.

p. 25, 21 οὔοις G¹ fort. ex δοις, cf. VI 606, 10 ss. et XII 87, 17 s.

p. 27, 2 de κἄν ei adde Iv. de Müller *Deutsche Litteraturzeitung* 1896, 139.

in adnotatione ad 5, 15 20, 5 26, 13 leg. adnot. pro adnota.

ΓΑΛΗΝΟΥ
ΠΕΡΙ
ΛΕΠΤΥΝΟΥΣΗΣ ΔΙΑΙΤΗΣ

- G** codex Parisinus Suppl. Gr. 634 saec. XIV
p codex Parisinus Lat. 6865 saec. XIV
d codex Dresdensis Db 92 saec. XV
v editio Veneta a. 1502
L libri **p d v** consentientes
O Oribasii editionis Parisinae vol. I
o eiusdem vol. V
ABCFPV codices Oribasii ab editoribus Parisinis adhibiti

ΓΑΛΗΝΟΥ ΠΕΡΙ ΛΕΠΤΥΝΟΤΗΣΗΣ ΔΙΑΙΤΗΣ

Ἐπειδὴ τὰ πλεῖστα τῶν χρονίων ἀρρωστημάτων ¹
λεπτυνούσης χρῆζει διαίτης, ὥς πολλάκις ἐπὶ μόνῃ
⁵ ταύτῃ καταστῆναι καὶ μηδενὸς ἔτι φαρμάκου δεηθῆναι,
καλῶς ἂν ἔχοι διορίσασθαι περὶ αὐτῆς ἀκριβέστερον·
ἄμεινον γὰρ ἐν οἷς ἐγκωρεῖ διαίτῃ μόνον χρησάμενον
ἐπιτυχεῖν τοῦ τέλους, ἐν τούτοις ἀφίστασθαι τῶν φαρ-
μάκων. ὥς ἔγωγε καὶ νεφρίτιδας οἶδα καὶ ἀρθρίτιδας ²
¹⁰ οὐκ ὀλίγας, ὅσαι γε μὴ πῶρων ἀπέφηναν τὰ ἄρθρα
μεστά, τὰς μὲν <παντελῶς> παυσάμενας ἐπὶ <τῇ> τοι-
αύτῃ διαίτῃ, τὰς δὲ μετριοτέρας ἀποδειχθείσας· οἶδα
δὲ καὶ τῶν δυσπνοιᾶ συνεχῶς ἀλικομένων οὐκ ὀλίγους

1—4, 6 0 187, 5—188, 7

1 γαληνοῦ περὶ λεπτυνούσης διαίτης: — καὶ παχυνούσης: —
G: *Incipit lib. G. (gal.' v) de subtiliante dieta* p^v: *Liber galieni
de subtiliante dieta* d: cf. praefatio 4. 5 μόνῃ ταύτῃ 0: *sola
ea* L: ταύτῃ μόνῃ G 6 διορίσασθαι G: *determinare quid
(quid' p)* L: fort. διορίσασθαι τι 10 ὅσαι γε μετὰ πῶρων
ἀπέφηναν τὰ ἄρθρα (om. μεστά) 0: *quocumque nondum cum
poris (nudos corporis v) ostenderunt (offenderunt d) articulos* L
id est ὅσαι γε μὴ (vel μηκέτι) μετὰ πῶρων ἀπέφηναν τὰ ἄρθρα,
fortasse recte 11 παντελῶς] *omnino* L: καὶ παντελῶς 0: om.
G <τῇ> addidi ex 0 12 post τὰς δὲ add. καὶ 0

εἰς τοσοῦτον ὠφεληθέντας ὥς ἦτοι καταστῆναι τελέως
 ἢ διὰ μακρῶν χρόνων ἐνοχλεῖσθαι μικρά· τήκει δὲ καὶ
 σπλήνας μεγάλους ἢ λεπτύνουσα δίαίτα καὶ ἥπαρ
 σκιρρούμενον, καὶ ἐπιληψίας τὰς μὲν μικρὰς ἔτι καὶ
 ἀρχομένας ἰᾶται τελέως, ὅσαι δ' ἤδη χρόνιαι τε καὶ 5
 3 ὑπουλοὶ, καὶ ταύτας ὀνύνησιν οὐ μικρά. κέκληται μὲν
 οὖν ὑπὸ τῶν ἰατρῶν ἡ τοιαύτη δίαίτα λεπτύνουσα,
 καθότι καὶ παχύνουσιν ἑτέραν ὠνόμασαν ἐναντίαν τῆς-
 δε, κατὰ τὸν γεννώμενον ἐφ' ἑκατέρας ἐν τοῖς σώμασιν
 ἡμῶν χυμόν· ἔγνωσται δὲ μακροῦ χρόνου πείρα θ' ἅμα 10
 καὶ λόγῳ κριθεῖσα· καὶ γὰρ ὅσμη καὶ γεῦσις ἱκανὰ γνω-
 ρίσματα προσβάλλουσι τῷ λογισμῷ πρὸ τῆς πείρας τῶν
 4 τοιούτων ἐδεσμάτων ἀπάντων. ὅσα γὰρ ἐρεθίζει καὶ δάκνει
 τὰς αἰσθήσεις, εὐδηλον ὥς δορυμὲν τ' ἐστὶ ταῦτα καὶ
 πάχος χυμῶν τέμνειν ἱκανά, καὶ μὲν δὴ καὶ πλείω 15
 τοῦ δέοντος ληφθέντα δῆξιν ἐργάζεται τῇ γαστρὶ καὶ
 ἄσπην οὐ σμικρὰν, ἐμούμενά τε καὶ διαχωρούμενα δορυ-
 μείας ὁσμάς ἀποπέμπει· τὰ πλείστα δ' αὐτῶν καὶ οὐρα
 καὶ ἰδρωτάς ἐκβάλλει δυσώδεις τε καὶ δορυμῆς· καὶ
 μὲν γε καὶ φύμασιν ἐπιτιθέμενα καὶ δοθιῇσιν ἐνια 20
 μὲν αὐτῶν ῥήγνυσι καὶ διαβιβρώσκει ῥαδίως, ἐνια δὲ
 κατατίτρησι τὸ δέρμα, πολλὰ δ' οἷον λέπος ἀφίστησιν
 αὐτοῦ καὶ τινα ἔλκη καὶ μάλιστα τὰς καλουμένας
 5 ἐσχάρας ἐργάζεται. ταῦτα πάντα γνωρίσματ' ἐστὶ
 μέγιστα τοῦ καὶ τοὺς ἐν τῷ σώματι χυμοὺς ὑπ' αὐτῶν 25
 λεπτύνεσθαι δορυμείαν τιν' ἐχόντων καὶ τμητικὴν δύνα-

6 σμικρά 0 8 τῆσδε] genetivus post ἐναντίος apud Ga-
 lenum rarissimus, nisi quod dicere solet τοῦναντίον τινός
 ἐφ' ἑκατέρας om. L 14 τὲ εἰσὶ G ταῦτα G: universa (= πάντα)
 pd: om. v 24 hec omnia sufficientes cognitiones et maxime
 sunt (super v) L γνωρίσματα εἰσὶ G

μιν, ἀλλὰ καὶ ἡ πείρα μαρτυρεῖ τῷ λόγῳ· φαίνεται
 γὰρ ἱκανῶς ὑπὸ τῶν τοιούτων ἐδεσμάτων ὀνινάμενα
 πάνθ' ὅσα παχέων καὶ γλίσχρων καὶ ψυχρῶν χυμῶν
 ἀναπέπλησται σώματα. χρὴ δ' ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων Π 6
 5 ἀπάντων ἐπιστάτην εἶναι τὸν ἱατρόν, τὸν τε καιρὸν
 ἐξευρίσκοντα καὶ τὸ μέτρον τῆς χρήσεως, οὕτω καὶ
 τοῖσδε· κίνδυνος γὰρ εἰς κακοχυμίαν ἐμπεσεῖν τὸν
 οὐκ ὀρθῶς αὐτοῖς χρώμενον· ἀλλ' οὐ τοῦτο νῦν πρό-
 κειται διδάσκειν, ἀλλ' ὑπὲρ αὐτῶν μόνον τῶν ἐδεσμά-
 10 των διελθεῖν.

Ὅτι μὲν οὖν σκόροδα καὶ κρόμμυα καὶ κάρδαμα 7
 καὶ πράσα καὶ νᾶπυ τῶν λεπτυνόντων ἐστίν, οὐδ' ἂν
 οὐδ' ἰδιώτην λάθοι διὰ τὸ σφοδρὸν τῆς ἐν αὐτοῖς
 ὀνινάμεως, ἐφεξῆς δὲ τούτων σμύρνιον τε καὶ πύρεθρον
 15 ὀρίγανόν τε καὶ καλαμίνθη καὶ σισύμβρια καὶ γλήχων
 καὶ θύμβρα καὶ θύμα, χλωρὰ πάντα προσφερόμενα
 πρὶν ξηρανθῆναι· ἀποξηρανθέντα γὰρ ἤδη φάρμακα
 f. 133^v G [τε] | καὶ οὐκέτι τροφαί. καθόλου δὲ πᾶν τὸ ξηρὸν 8
 ἰσχυρότερον τοῦ τεθηλότος ἐστί, καθότι καὶ αὐτῶν τῶν
 20 μὴ ξηρῶν τὰ τελεώτερα τῶν ἀτελῶν ἐστὶν ἰσχυρότερα,
 καὶ ὅσα κατὰ λόφους ἢ ἐν χωρίοις ἀνύδροις ἠϋξήθη,
 τῶν ἐν πεδίοις ἢ κήποις ἢ τέλμασιν ἰσχυρότερα. ταυτὶ 9
 μὲν <οὖν> ὑπὲρ ἀπάντων χρὴ γινώσκειν κοινῇ· τοῖς
 δ' εἰρημένοις ἐφεξῆς ἐστὶν ὃ τε τῆς καππάρεως καὶ ὃ

11 — 7, 12 O 193, 1—194, 2. o 156, 1—11

7 ἐκπεσεῖν G: incidere L 11 κρόμμυα G 15 καλαμίνθη,
 μίνθη O, cf. adnota ad 7, 10 σισύμβρια GO: σισύμβριον o et
 C² in O: sisimbrium L γλήχων G 16 θύμα O: θύμα G:
 θύμον o (sed θύμα F): thymus L 18 τε induxi: om. Oo: far-
 maca iam sunt L: an φάρμακ' ἐστὶ? δὲ G cf. § 78: γὰρ Oo:
 et L 20 εἶσιν G 22, 23 ταυτὶ μὲν G: ταύτη μὲν οὖν O:
 ταῦτα μὲν οὖν o: hec igitur L: cf. VI 325, 18

- τῆς τερμίνθου καρπὸς καὶ τούτων ἐφεξῆς εὖζωμά τε
καὶ σία καὶ σέλινα καὶ πετροσέλινα καὶ ὠκιμα καὶ
10 ῥαφανίδες καὶ κράμβη καὶ τεῦτλα. μαλάχη δὲ καὶ
βλίτα καὶ ἀτράφαξις, εἰ καὶ ταῖς ἰδέαις ἐγγυτάτω τῶν
τεύτλων εἰσίν, ἀλλὰ τὴν γε δύναμιν οὐκ ἐγγύς· ὕδα- 5
τῶδη τε γὰρ ἐστὶ καὶ ἀμβλέα καὶ δριμείας δυνάμεως
ἥκιστα μετέχοντα παραπλησίως κολοκύνθαις τε καὶ
σικύοις πέποσί τε καὶ μηλοπέποσι καὶ κοκκυμήλοις.
11 ἅπαντα γὰρ τὰ τοιαῦθ' ὑγρὰ καὶ ψυχρὰ καὶ φλεγμα-
τῶδη, καὶ μᾶλλον ὅσα χωρὶς ἐψήσεως ἐσθίεται, μῆλα 10
καὶ ἄπιοι καὶ σίκυοι· διὸ καὶ τινες ἐψοῦσι τῶν σικύων
τοὺς σκληροτέρους ὁμοίως ταῖς κολοκύνθαις· καὶ τῶν
μήλων δὲ καὶ τῶν ἀπίων ἥττον βλάπτουσιν αἱ ἐφθαί,
καὶ τῶν ὠμῶν ἐσθιομένων αἱ εἰς ἀπόθρεσιν ἐπιτηδειό-
ταται τῶν εἰρημένων ἥττον εἰσι μοχθηραί. ἀλλὰ γὰρ 15
οὐ περὶ τούτων ὁ λόγος μοι νῦν.

- III 12 Αὐτῶς οὖν ἐπὶ τὰ λεπτύνοντα τοὺς ἐν τῷ σώματι
χυμοὺς ἐδέσματα μέτειμι, τὴν ἀρχὴν ἀκριβέστερον
ποιησάμενος ἄφ' ὧν ἀπέλιπον, ἐπειδὴ διορισμοῦ δεῖ-
13 ταί τινος ἀκριβεστέρου. τὰ τοίνυν ἀπαλὰ καὶ νέα 20
πάντα διὰ τὸ πλῆθος ἐτι τῆς ὑγρότητος ἣν ἔτ' αὐξάνο-
μενα κέκτηται, μέτρια ταῖς δυνάμεσιν ἐστίν, ὥς καὶ
μικρῷ πρόσθεν εἴρηται, καὶ διὰ τὴν αἰτίαν τήνδε
πολλὰ τῶν φαρμακωδῶν, ἔστ' ἂν ἐτι φύηται καὶ αὐξη-
ται, παραπλησίως τοῖς ἐδέσμασιν ἐσθίεται, καθάπερ οἷ 25

23 μικρῷ πρόσθεν] § 8

3 κράμβη G O: caulis L: κράμβαι ο τεῦτλα] εν et λ in
lit. G¹ (scripserat τλεῦτα) 4 bleta d: blitum p: bletum v
5 τλεῦτων G γε scripsi: τε G: om. L 7 κολοκύνθαις G
10. 11 μῆλα — σίκυοι om. L 20 ἀπλὰ G: tenera L 22 δυν-
νάμεσιν εἰσιν G

τε τοῦ σιλφίου καὶ οἱ τοῦ νάπυος κανυλοὶ καὶ προσ-
 ἔτι τούτοις πυρέθρου τε καὶ σκολύμου καὶ ἡρυγγίου
 καὶ ἄλλων μυρίων, ἃ δὴ καλεῖν ἔθος ἡμῖν ἐστὶν ἄγρια
 λάχανα τῷ μικρὸν ὕστερον αὐτῶν ἕκαστον ἀκανθῶδες
 5 τε γίνεσθαι καὶ μηδὲ τοῖς βοσκήμασιν ἐδώδιμον ὑπάρ-
 χειν. εἰδέναι δὲ δεῖ πάντα τὰ τοιαῦτα τελειωθέντα 14
 μὲν ἱκανῶς τμητικά, φνόμενα δὲ καὶ αὐξανόμενα
 μετρίως λεπτύνειν· οὕτω γέ τοι καὶ ἡ ἀκαλήφη πρὶν
 ξηρανθῆναι παραπλήσιως γε μαλάχαις καὶ τοῖς τεύτλοις
 10 ἐδώδιμος ὑπάρχει, μάραθρον δὲ καὶ πήγανον καὶ κο-
 ριάνον καὶ ἄνηθον ἐκ τῆς αὐτῆς ἐστὶ τούτοις ἰδέας
 πρὸς τῷ καὶ θερμαίνειν ἐπιφανῶς. ἕτερον δὲ τι γένος 15
 ἐστὶ λαχάνων ἀγρίων ἥττον τῶν εἰρημένων τμητικόν,
 ὥς δοκεῖν ἐκ τῆς μέσης τε καὶ οὐδετέρας εἶναι φύσεως
 15 ὥς μήτε τέμνειν σαφῶς μήτε παχύνειν· καλεῖται δὲ τὰ
 τοιαῦτα λάχανα κοινῇ μὲν ἅπαντα σέρεις, ἰδίᾳ δὲ κατ'
 εἶδος ἕκαστον αὐτῶν ἰδίον ὄνομα κέκτηται παρὰ τοῖς
 ἀγροίοις οἷον αἶ τε θριδακίνα καὶ αἶ χονδρίλαι καὶ
 τὰ παρὰ τοῖς Σύροις γιγγίδια καὶ ἄλλα μυρία τοι-
 20 αῦτα καθ' ἕκαστον ἔθνος· Ἀθηναῖοι μέντοι κοινῇ
 πάντα σέρεις ὀνομάζουσιν· οἱ γὰρ παλαιοὶ τοῖς εἶδεσιν
 f. 134^r G αὐτῶν ἅπασιν | οὐκ ἔθεντο προσηγορίαν οὐδε-
 μίαν. ἐπεὶ τοίνυν οὐδὲν εἶδος αὐτῶν ἐστὶν ἅπασιν γνῶ- 16

12—19 O 201, 10—202, 1. o 159, 21—24

2 τούτοις ex τούτους corr. G¹ καὶ σκολύμου om. L
 ἡρυγγίου G 6 εἰδέναι δὲ (malim δὴ) δεῖ G: iam autem L
 7 τμητικά G: sunt incisiva L 8 λεπτύνειν G: subtiliant L
 ἀκαλήφη G 9 παραπλήσιως — τεύτλοις om. L γε G: an
 ταῖς γε? 10 μάραθρον Oo: μάραθρον G: cf. VI 622, 16 638,
 17 641, 3 ss. X 578, 2 post coriandrum add. mentastrum pd: cf.
 μίνθη O 193, 2 18 ἀγροίοις G in versu: rusticis L: γε. ἀττι-
 κοῖς G¹ s. v.: Ἀττικοῖς Oo χονδρίλαι, δρί s. v. G¹ 21 antiqui vero L

- ριμον, ὅτι μὴδὲ φύεται πανταχόθι πάντα, καθόλου
 χρητῆς δυνάμεως αὐτῶν ἐκμαθόντα γνωρίσματα μὴτ'
 ὀνομάτων δεῖσθαι κατ' εἶδη μῆτε τῆς κατὰ μέρος
 17 αὐτῶν ἐξηγήσεως. εἰ μὲν δὴ κατὰ τὴν γεῦσιν ἢ τὴν
 ὁσμὴν ἢ καὶ ἀμφοτέρως τὰς αἰσθήσεις δριμύ<τι> καὶ 5
 δάκνον καὶ θερμὸν φαίνοιτο, τμητικὴν καὶ λεπτύνου-
 σαν ἐλπίζε τὴν δύναμιν ὑπάρχειν αὐτῷ· κατὰ ταῦτα
 δὲ καὶ εὐωδίαν τινὰ κατὰ τὴν ὁσμὴν ἔχον ἀρώματος
 ἐμποιεῖ τῇ γεύσει φαντασίαν, ἀνάγκη καὶ τοῦτο θερμὸν
 μὲν εἶναι τὴν δύναμιν, ἀλλ' ἦτιον τῶν δακνόντων τε 10
 καὶ διαβιβρωσκόντων καὶ θερμαινόντων ἐπιφανῶς
 18 ἔχει δέ τι τμητικὸν καὶ ὅσα νιτρῶδες ἢ ἄλμυρῶδες ἐν
 τῇ γεύσει προσφέρει, πρὸς τῷ καὶ τὴν γαστέρα τὰ
 πλείστα τῶν τοιούτων ὑπάγειν· οὐχ ἦτιον δὲ τούτων
 τὰ πικρὰ λεπτυνούσης ἐστὶ δυνάμεως, ὅθεν καὶ τὰ 15
 19 πλείστα τῶν τοιούτων ἔχοντες ἐσθίουσιν. οὐ μικρὸν
 δὲ δῆπου διαφέρει καὶ τὸ δι' ὀξύμελιτος ἢ ὀξους ἢ
 ἄλτων ἢ ἐλαίου προσενέγκασθαι τι τῶν τοιούτων· ἐπι-
 τείνεται μὲν γὰρ ἡ δύναμις αὐτῶν ὀξει τε καὶ ὀξύ-
 μέλιτι, καθαιρεῖται δ' ἐλαίῳ· πρὸς γὰρ τῷ μὴδὲν 20
 ὑπάρχειν ἐλαίῳ παχέων χυμῶν λεπτυντικὸν ἐστὶ καὶ
 20 τὴν ἰσχὺν ὅσα τοῦτο θρᾶν πέφυκε καθαιρεῖ. ταῦτ'
 ἄρα καὶ ὅσα τῶν ἐδεσμάτων ὑδατώδη τε καὶ ἀμβλέα
 γενομένοις ἐστίν — ὑπάρχει δὲ τοῦτο διὰ περιττὴν
 ὑγρότητα τοῖς πλείστοις τῶν λαχανωδῶν καὶ μάλιστα 25

4—20 O 188, 7—189, 2

1 πανταχόθεν G: *ubique* L   5 δριμύ G: *acutum quid* L
 7 κατὰ ταῦτα scripsi: κατὰ ταῦτα G: *secundum hoc* L
 9 ἐμποιεῖ G   15 εἶσι G   22 ὅσα G: *omnium quaecumque* L:
 cf. Fleckeiseni annal. suppl. XXIII 682⁷

τοῖς κηπευομένοις — ἅπαντα ταῦτα δι' ὄξους ἐσθίουσιν, ὅσα μὲν ἥδιον ὦμὰ προσφέρεσθαι, γάρου μὴ γνύντες, ὅσα δ' ἐφθὰ, τοῦλαιον ἐπιχέοντες· ἔνια δὲ καὶ δι' ὑποτριμμάτων ἐσθίουσιν ὄξος μὲν ἐχόντων
 5 ἁπάντων, ἀλλ' ἦτοι μετὰ μέλιτος ἢ νάπυος, ἄνηθον ἢ λιβυστικὸν ἢ κύμινον ἢ σέλινον ἢ τὸ τοῦ κάρου σπέρμα μὴ γνύντες ἢ τι τοιοῦτον ἕτερον. αὐτὴ γὰρ ἡ 21
 φύσις ἡγεῖται καὶ διδάσκει τὸ ποιητέον οὐ μόνον τοὺς τι σοφώτερον ἐπισταμένους ἀλλὰ καὶ τοὺς ἰδιώτας·
 10 καὶ ἔγωγε πολλάκις συνεχῶς χρῆσθαι τοῖς τοιούτοις ὑποτριμμασιν ἐκέλευον <ἄν> οἷς μέλει λεπτυνούσης διαίτης, εἰ μὴ τῆς σαρκὸς τῶν φοινίκων ἐμίγνουν αὐτοῖς ἔνιοι τῶν ὀσποικοῶν πάμπολυ. γινώσκειν οὖν 22
 15 χρὴ καὶ περὶ τῶν ὑποτριμμάτων ἐν βραχεῖ· τὰ μὲν δὴ <διὰ> τῶν δριμέων τε καὶ θερμῶν πλείστων ἐμβεβλημένων, οἷάπερ ἐστὶ τὰ τε νῦν εἰρημένα καὶ ὅσα διὰ κρομμύων τε καὶ σκοροδίων ἢ κοριάνου σκευάζουσιν, ταῦτα μὲν οὖν ἅπαντα τῆς λεπτυνούσης ἐστὶ δυνάμεως, ὅσα δ' ἦττον τούτων μὲν μετέχει πλείονων δὲ
 20 τῶν παχυνόντων, ἐπίμικτα ταῖς δυνάμεσιν ὑπάρχει.

Ἐπεὶ δ' ἐξ ἀρχῆς ὁ λόγος ἐγένετό μοι περὶ IV 23
 τῶν λαχανωδῶν ἐδεσμάτων ὥς τὰ πλείστα τοῦ γένους τούτου λεπτύνει, ἐφεξῆς ἂν εἴη ρητέον καὶ περὶ τῶν ἀσπαράγων καλουμένων, ἐλείον τε καὶ μυακανθίνου
 25 καὶ τοῦ τῆς χαμαιδάφνης ἔτι τε καὶ βρυνίας καὶ

3 ἐφθὰ G itemque infra ἐφθού, ἐψούσιν 5 ἄνισον G
 8 ἡγεῖται G: subenarrat L (an ὀφηγείται?) 10 πολλάκις (multotiens) post ἰδιώτας L fort. recte 11 ὑποτριμμασιν G <ἄν>
 addidi: iubebam L 14—16 τὰ — εἰρημένα καὶ om. p 15
 <διὰ>] per dv: om. G 18 ἐστὶ εἶναι G: sunt (praeced. quoniam, cf. 15, 5 et 7) L 19 quidem hiis L: fort. μὲν τούτων
 plus L: fort. πλείον 24 ἐλίον G 25 βρυνίας G

ἄγνου καὶ ἀκτῆς καὶ τῶν ὁμοίων· ἐν τούτῳ δὲ τῷ
 γένει καὶ οἱ τῶν ἀμπέλων ἑλικές εἰσι καὶ οἱ τῶν
 βάτων καὶ εἴ τινος ἄλλου δένδρου βλαστὸς ἢ ἄνθος
 24 ἐδώδιμον ὑπάρχει. ὁ μὲν οὖν μυακάνθινος ὀνομαζό-
 μενος τῆς μέσης πως ὑπάρχει δυνάμεως· ἐφ' ἑκάτερα 5
 δὲ τούτου μικρὸν ἀποδέοντες ὁ δ' ἑλειός ἐστι καὶ ὁ
 τῆς χαμαιδάφνης, τοσοῦτ' ὁ ὑγρότερος ὁ ἑλειος ὅσῳ
 ξηρότερος ὁ τῆς χαμαιδάφνης· εὐστόμαχος δ' οὐδὲν
 ἦττον τῶν εἰρημένων ἐστὶν ὅ τε τῆς βρωονίας καὶ ὁ
 τοῦ ἄγνου καὶ <ὁ τῆς> ἀκτῆς | καὶ μᾶλλον ἔτι f. 134^v G
 τούτων οἱ σαφῶς αὐστηροὶ καὶ στύφοντες οἶος καὶ ὁ 11
 τῆς βάτου καὶ <ὁ> τῆς ἀμπέλου· καθαίρει δὲ διὰ τῆς
 25 κάτω γαστροῦς ὁ τῆς ἀκτῆς. ἀλλὰ τοὺς μὲν καθαίρου-
 τας οὐχ οἶόν τ' ἐστὶ γνωρίζαι πρὶν πειραθῆναι, τῶν
 δ' ἄλλων τῆς δυνάμεως ἔνεστι στομάσασθαι τῇ γεύσει 15
 τεκμαιρόμενον. οἱ μὲν γὰρ στύφοντες ἅπαντες εὐστό-
 μαχοί τ' εἰσὶ τοῦπίπταν καὶ μέσοι πως μάλιστα τὴν
 δύναμιν, ἐξ οὗ γένους ἐστὶ καὶ ὁ τῆς φοίνικος ἐγκέ-
 φαλος· οὕτω γὰρ ὀνομάζουσι τὸ ἀπαλὸν ἐκβλάστημα
 <*****> τοῦ φυτοῦ, καθάπερ ἐλάτας τὰς ἐκ τῶν πλα- 20
 γίων· οἱ δὲ καὶ πικρότητος ἐμφαίνοντές τι τοσοῦτ' ὅ-
 ξηροί καὶ τμητικώτεροι τούτων εἰσὶν ὅσῳ καὶ
 πικρότεροι· εἰ δὲ καὶ δάκνουεν ἢ θερμαίνουεν ἐπι-

6 ἑλιος G utrobique

7 τοσοῦτ' — χαμαιδάφνης om. L

9 βρωονίας G <ὁ τῆς> om. Gp v: qui d 10 post ἀκτῆς
 verba καὶ τῶν ὁμοίων ἐν τούτῳ δὲ [134^v] τῷ γένει καὶ οἱ τῶν
 ἀμπέλων e versu 1 et 2 repetivit G 12 <ὁ> addidi: quales sunt
 qui palmitis (palmitis vitis d) et qui rubi (et rubus v) L
 14 τῶν . . ἄλλων] eorum que roborant ventrem (om. τῇ γεύσει)
 L 22. 23 teneram productionem eam (eam om. v) que fit in
 summitate plante L: fort. <τὸ γινόμενον ἐν τῇ κορυφῇ>, cf. VI
 623, 2 τὴν κορυφὴν τοῦ φοίνικος, ἣν ὀνομάζουσιν ἐγκέφαλον
 αὐτοῦ 20 τὰς] τὰ? cf. XII 151, 11

φρανῶς τὴν γλῶτταν, ἐν τῇ λεπτυνούσῃ σαφῶς ἰδέα
τίθεσθαι τοῦσδε.

Περὶ μὲν οὖν λαχανωδῶν ἐδεσμάτων ἀρκεῖ καὶ V 26
ταῦτα, σπερμάτων δ' ἐφεξῆς μνημονεύω. καθόλου μὲν
5 οὖν εἰπεῖν καὶ περὶ τῶνδε, τοῖς φυντοῖς ἔοικε τὰς
δυνάμεις ὧν ἐστὶ σπέρματα, ξηρότερα γὰρ μὴν ὑπάρχει
πάντων ἐκείνων καὶ διὰ τοῦτο λεπτυνικώτερα καὶ
οὐκ ἐξ ἅπαντος ἐδώδιμα, καθάπερ οὐδ' αἱ βοτάναι
τῶν ἐσθιομένων σπερμάτων ἐδώδιμοι πᾶσαι· πλὴν ὅσα
10 γὰρ τῶν σπερμάτων ἐσθίεται, κατὰ τὴν φύσιν αἱ τῶν
βοτανῶν ἐπὶ τὸ ξηρότερόν τε καὶ θερμότερον ὥς εἴρη-
ται ῥέποντα. οὕτως γοῦν καὶ τὸ τῆς μήκωνος σπέρμα 27
πολὺ τῆς μήκωνος αὐτῆς ἐστὶ μετριώτερον, ὥστε καὶ
τοῖς ἄρτοις ἐπιπάττουσιν αὐτὸ καὶ πολλοῖς τῶν ἄλλων
15 πεμμάτων μιγνύουσιν ὥς οὐδεμίαν ἔχον βλάβην· ἀλλ'
ὅτι μὲν καὶ τοῦτο ψύχει, δῆλον ἐκ τοῦ καρηβαρές τ'
εἶναι καὶ ὑπνώδες, οὐ μὴν ὁμοίως γὰρ τῇ μήκωνι, ἀλλ'
ὅσον ὁ ὁπὸς αὐτῆς εἰς ψῦξιν ἐστὶν ἰσχυρότερος,
τοσοῦτον αὕτη τοῦ σπέρματος· ὑπνώδες δὲ καὶ τὸ τῆς
20 θριδακίνης σπέρμα· καὶ γὰρ καὶ τοῦτο τὸ λάχανον
ὑγρόν τ' ἐστὶ καὶ ψυχρόν· ὥστε χρὴ φυλάττεσθαι
ταῦτα τὰ σπέρματα τὸν διαίτη λεπτυνούσῃ χρῶμενον.
καὶ τὸ τοῦ σησάμου σπέρμα παχὺν καὶ γλίσχρον ἐν 28
τῷ σώματι γεννᾷ χυμόν· σελίνου μέντοι καὶ πετροσε-
25 λίνου καὶ κυμίνου καὶ κάρου καὶ ἀνήθου σπέρμα καὶ

25—12, 10 O 194, 1—6. o 156, 10—15

4 μνημονεύω G: memorabor L: fort. -εύσω, cf. 12, 24
19 fort. αὐτῇ: ipso L (ex ipse mut. d) post. spermate (se-
mente v) add. som(p)nolentius L τὸ ex της corr. G¹ 23 καὶ
G: vero p v: enim d 25 καρούς Oo, nisi quod σκάρου C¹ et
καρόνον C² in O

προσέτι λιβυστικοῦ καὶ σίνωνος καὶ ἄμμεώς τε καὶ
 σεσέλεως καὶ δαύκου καὶ τορδύλου καὶ πάντων τῶν
 εὐωδῶν καὶ ὀριμέων καὶ θερμῶν ἐπιφανῶς ἀρμόζει
 29 τοῖς λεπτυνούσῃ διαίτῃ χρωμένοις. ἔνια δὲ τῶν τοι-
 ούτων οὕτως ἐστὶν ἰσχυρὰ ταῖς δυνάμεσιν ὥστ' οὐδὲν 5
 ἀπολείπεται τῶν γενναιοτάτων φαρμάκων, ὁποῖόν τι
 καὶ τὸ τοῦ πηγάνου σπέρμα τετύχηκεν ὅν, ἰσχυρὸν ἐν
 τοῖς μάλιστα καὶ λεπτυντικὸν ἱκανῶς· οὕτω δὲ καὶ
 <τὸ> τῆς λύγου σπέρμα καὶ τὸ τῆς καννάβεως οὐ
 φαρμακῶδες μόνον ἀλλὰ καὶ κεφαλαλγές· καὶ χρήσαιτ' 10
 ἂν τις αὐτοῖς εἰς ἓν μόνον ἐπιτηδείως, ἐπειδὴν δι'
 οὕρων καθᾶραι τὸ αἷμα προαιρῆται. ἀλλὰ γὰρ οὐ περὶ
 φαρμάκων πρόκειται λέγειν ὅτι μὴ πάρεργον, ὥστ' οὐ
 χρὴ μηχανῆναι ἐν τούτοις.

VI 30 Ἄλλ' αὖθις ἐπὶ τὸ τῶν ἄλλων σπερμάτων 15
 ἐπάνειμι γένος, ἃ δὴ καὶ Δημήτριά τινες ὀνομάζουσι·
 συνηθεστέρα μέντοι κλησίς ἐστι τοῖς Ἑλλήσιν ἐπὶ τοῦ
 γένους αὐτῶν ἅπαντος ἢ τῶν ὀσπρίων· ἐνιοὶ μέντοι
 χεδροπὰ ταῦτα καλοῦσιν· εἰσὶ δ' οἱ τὸ μὲν σύμπαν
 γένος ὀσπρια, μόνα δ' ἐξ αὐτῶν ὅσα τῇ χειρὶ f. 135^r G
 δρέπονται, χεδροπὰ προσαγορεύουσι, τὰ δ' ἄλλα πάντα 21
 τὰ διὰ τῶν δρεπάνων θεριζόμενα σίτον· ἐνιοὶ δὲ τὸν
 πυρὸν μόνον σίτον· οἱ δὲ καὶ τὰς κριθὰς αὐτῶ προσ-
 τιθέασιν. ὀνομαζέτω μὲν οὖν ἕκαστος ὥς ἂν ἐθέλῃ,
 περὶ δὲ τῆς τῶν ὀσπρίων δυνάμεως ἐφεξῆς ἐγὼ διη-

1 ἄμμεώς G 2 τορδίλου, q ex λ corr. G¹ 9 λυγοῦ, γ e
 corr. G¹ κανάβεως G 10 *farmacosa et dolere facientia car-*
punt L 12 προαιρεῖται G 16 δημήτρεια G 18 αὐτῶν G
 19 εἰσὶ — 21 προσαγορεύουσι om. p d 21 δρέπονται cum medium
 esse possit, in δρέπεται mutare nolui: *carpuntur* v 23 πυρ-
 ρὸν G utrobique itemque mox πυρροί, πυρρῶν αὐτῶ] ei (scil.
 tritico) v: αὐτοῖς G: om. p d 24 ἐθέλοι G

γῆσομαι. πυροὶ μὲν οὖν ἔδεσμα τροφιμώτατόν εἰσι 31
 <καὶ> γλίσχρου καὶ παχέος ἐν τοῖς σώμασι χυμοῦ
 γεννητικοί, ὥστε εἰ μὴ τις σκευάσας αὐτοὺς ὥς σκευ-
 άζονται προσφέροίτο, παχὺν καὶ γλίσχρον ἱκανῶς ὑπο-
 5 θρέψει χυμόν. οὐκ οὖν ἀπλῶς ἐψημένον ἐσθίειν 32
 χρὴ πυρόν, ὥς εἶδον ἐσθίοντας ἐπὶ τῆς Ἀσίας τῶν
 ἀγροίκων παμπόλλους — ἡδύνουσι δ' ὀλίγοις ἄλσιν
 αὐτόν — οὐτ' ἄλευρον ποιήσαντας ἐψεῖν ὥς ἔτνος ἢ
 ὕδατι δεύσαντας ἢ γάλακτι· πᾶσαι γὰρ αἱ τοιαῦται
 10 σκευασαίαι καὶ δύσπεπτοι καὶ κακόχυμοι, μόνη δ' ἐπι-
 τήδειος ἥπερ καὶ μόνη νῦν εὐδοκιμεῖ δεόντως, ἢ διὰ
 τῆς ζύμης τε καὶ τῶν ἁλῶν καὶ τοῦ κλιβάνου, χείρων
 δὲ βραχὺ ταύτης ἢ διὰ τῶν ἱππων. τῶν μὲν γὰρ 33
 ἄλλων οὐδὲ μεμνήσθαι προσήκει· ἔστι δὲ καὶ πυρῶν
 15 αὐτῶν οὐκ ὀλίγη διαφορὰ κατ' εἶδος· ὅσοι μὲν γὰρ
 βαρεῖς καὶ πυκνοὶ καὶ διὰ βάθους ξανθοί, τροφιμώ-
 τατοὶ τ' εἰσὶ καὶ παχύχυμοι καὶ γλίσχρου χυμοῦ γεν-
 νητικοί· ὅσοι δὲ κοῦφοι καὶ ἀραιοὶ καὶ λευκοὶ τὰ
 ἔνδον, οὗτοι καὶ ἥττον τρέφουσι καὶ ἥττον παχὺν καὶ
 γλίσχρον ἀπογεννώσι χυμόν. ἔστι δὲ καὶ ἡ σεμίδαλις 34
 καὶ ὁ χόνδρος ἱκανῶς τρόφιμα καὶ παχύχυμα καὶ
 γλίσχρα· ἀλλὰ σεμιδάλεως μὲν οὐδ' ἀναγκαῖον ἄπτε-
 σθαι τοῖς λεπτυνούσῃ διαίτῃ χρωμένοις· χόνδρου δ'
 ἔξῃστιν ἀπολαύειν τὰ μέτρια <καὶ> καθ' ἑαυτὸν ἐξ
 25 ὕδατος ἐφθοῦ <καὶ> μετ' οἰνομέλιτος ἢ οἴνου γλυκέος
 μὲν ἀλλὰ ξανθοῦ τε καὶ λεπτοῦ κατὰ τὴν τοῦ Φαλε-

2 <καὶ> om. G: et L 5 οὐκ οὖν οὐδ' G: propter quod
 neque L 8 αὐτοὺς G: id (sc. triticum) L οὐτ' εἰτ' G: neque
 L ποιήσαντες ἐψοῦσιν G: faciendo coquere (coquentes v) L
 9 δεύσαντες G: infundentes v: infundendo p d 14 μεμνήσθαι
 G: meminere v: imitari (= μιμεῖσθαι) p d 24 <καὶ> — <καὶ>
 om. G: et — et (vel v) L 26 λεπτοῦ G: subtile v: album

- ρίνου μάλιστα δύναμιν, καὶ πολλοὺς δὲ τῶν ἄλλων
 ἐδεσμάτων ἐπιμιγνύοντας καὶ μάλιστα τῷ τριπτικῷ τεύτλῳ
 35 καὶ τοῖς ὀρνιθίοις ζωμοῖς. εἰ δέ τις ἔτνος ἢ ῥόφημα
 σκευάζειν ἐκ χόνδρου βούλοιτο, μὴ μόνον ἀνήθου
 μιγνύειν, ἀλλὰ καὶ πρᾶσον τι προσεπεμβάλλειν ἢ 5
 γλήχωνος ἢ καλαμίνθης ἢ ὑσώπου· καὶ μὲν δὴ καὶ
 ἢ τῆς πεπέρεως μίξις οὐκ ἐπὶ τοῖς τοιούτοις ἐδέσμασι
 μόνον ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις σχεδὸν ἅπασιν οὐ σμικρὰ
 36 τῇ λεπτυνούσῃ διαίτῃ συντελεῖ. πτισάνη δὲ καὶ αὐτὴ
 καθ' ἑαυτὴν ἔχει τι ῥυπτικόν, ὥς μὴδ' ὑσώπου 10
 δεῖσθαι· καὶ εἰ ποτε δὲ βουληθείης αὐτῆς ἐπιτείνειν
 τὴν δύναμιν, ἀρκεῖ πεπέρεως μιγνύναι αὐτῇ· μέλιτος
 δ' οὐδὲν δεῖται πτισάνη πλήν εἰ μὴ τὰ κατὰ θώρακά
 τε καὶ πνεύμονά τις ἐκκαθαίρειν ἐθέλοι, τοῖς μέντοι
 καθ' ἥπαρ ἢ σπλῆνα πάθουσιν οὐκ ἐπιτήδειος ἢ μίξις 15
 μᾶλλον γὰρ ἐξαίρεται ταῦτα τὰ σπλάγχνα πρὸς τῶν ἐκ
 τοῦ χόνδρου ῥοφημάτων καὶ αὐτῶν καθ' ἑαυτὰ καὶ
 πολὺ μᾶλλον εἰ σὺν μέλιτι σκευάσαις. ἀλλὰ περὶ μὲν
 τῆς τοῦ μέλιτος χρήσεως ἀπάσης ὀλίγον ὕστερον
 εἰρήσεται. 20
- 37 Νυνὶ δ' ἐπὶ τὰς κριθὰς αὐθις ἐπανίωμεν· οὐ
 γὰρ ἔν γε πτισάνη μόνη ἢ χρήσις αὐτῶν ἐδώδιμος,

19 ὀλίγον ὕστερον] § 87 et 110

(= λευκοῦ) p d 1 πολλοὶ G: multis L 2 ἐπιμιγνύοντες G:
 permiscendo L 6 γλήχωνος G ὑσώπου G 8 ἄλλοις
 ἐδέσμασιν σχεδόν, sed. corr. G¹ 9 αὐτὴ G: ipsa quidem
 (= αὐτὴ μὲν) L fort. recte 10 ὑσώπου G 14 πνεύμονα
 ex πνεύματα ut vid. corr. G¹ 17 αὐτῶν] αὐτὰ G: a sorbi-
 tionibus que ex condro ipsis per (secundum v) se ipsas (ipsas
 om. v) L 22 in ptisana solum L: fort. μόνον ἢ χρήσις αὐτῶν
 ἐδώδιμος G: usus eius est esibilis v: usus eius utilis p d: possis
 esus eius utilis id est ἡ ἐδωδὴ αὐτῶν χρησιμὸς (nam hiatus ante

ἀλλὰ καὶ ἄρτοι πολλαχόθι κρίθινοι γίνονται καὶ μετὰ
 γάλακτος ἔψεται τὸ αὐτῶν ἄλευρον καὶ φρυγισθῶν |
 f. 135^v G ἄλφριτα γίνεται καὶ δι' ὕδατος ὥσπερ χόνδρος
 ἔψηθῆναι καὶ μετ' οἴνου γλυκέος ἢ σιραίου προσφέ-
 5 ρονται. περὶ μὲν δὴ τῶν ἄρτων ὧδε γινώσκειν χρή· 38
 ὀλιγότροφοι πάντες εἰσὶ καὶ παχύχυμοι καὶ φυσώδεις
 ἥκιστα, ὅπως ἂν σκευασθῶσι· περὶ δὲ τῶν ἀλφίτων·
 ἅπαντα ὀλιγότροφα τοῖς ἄρτοις ὁμοίως, ξηραίνει δὲ
 μᾶλλον τῷ πεφρυχθαι· τὸ δ' ἄλευρον ὑγρότερόν τ'
 10 ἐστὶν ἀμφοῖν καὶ περιττωματικώτερον καὶ φυσωδέστε-
 ρον καὶ μάλιστ' ἂν μετὰ γάλακτος σκευασθῇ ὁμοίως
 τῷ χόνδρῳ. αἱ δὲ διὰ τινος τῶν γλυκέων λαμβανό- 39
 μенаι κριθαὶ πολὺ μὲν εἰς τὴν προκειμένην διαίταν
 εἰσὶ χόνδρου λυσιτελέστεραι· καὶ γὰρ παχύν τε καὶ
 15 γλίσχρον χυμὸν ὁ χόνδρος γεννᾷ· πεिरᾶσθαι δ' ὁμῶς
 καὶ ταύτας μήτε διὰ σιραίου μήτε διὰ τινος τῶν
 πάχως ἐχόντων ἱκανὸν προσλαμβάνειν, ἀλλ' ἦτοι δι'
 οἰνομέλιτος ἢ διὰ τινος οἴνου παραπλησίον τῷ Φαλε-
 ρίνῳ. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ταῖς τίφαις 40
 20 ἔνεστι χρήσασθαι καὶ τῷ βρόμῳ πλὴν ὅσα καὶ δυσπε-
 πτότερα καὶ περιττωματικώτερα πιτσάνης ἐστὶ καὶ
 χόνδρου· πάμπολλα δὲ ταῦτα τὰ σπέρματα κατὰ τὴν
 ἐν Ἀσίᾳ γεννᾶται Μυσίαν, ὥστε καὶ ἄρτους ἐξ αὐτῶν
 σκευάζουσιν· εἰσὶ δὲ δήπου καὶ αὐτοὶ οἱ ἄρτοι δύσ-
 25 πεπτοί τε καὶ οὐκ εὐχυμοί. καὶ ἡ ὄλυρα δὲ καλου- 41
 μένη πλείστη κατὰ τὴν Ἀσίαν ἐστίν, ἐν τῷ μέσῳ τού-
 των τε καὶ πυρῶν καθεστηκυῖα· τοσοῦτῳ γὰρ ἐστι
 πυροῦ χείρων ὅσῳ τούτων βελτίων· χρῶνται δὲ καὶ

αὐτῶν saepissime invenitur apud Gal.) 5 χρῆ· G: oportet
 quoniam L 7 post de alphis vero add. quoniam pā: alfita
 vero omnia sunt etc. v 9 ὑγρόν G: humidior L

- 42 ταύτη κατὰ τοὺς αὐτοὺς τρόπους. ξειᾶς δὲ μὴ ζητεῖν
 ἕτερον παρὰ τὰς ὀλύρας καὶ τίφας ἐδώδιμον Ἑλλήσιν·
 ἀκριβῶς μὲν γὰρ οὐκ οἶδα καθ' ὁποτέρου τούτων οἱ
 παλαιοὶ τὸ τῆς ξειᾶς ἔφερον ὄνομα, τρίτον δ' οὐδὲν
 ἐστι τούτοις ὁμοιον γένος, ἀλλ' ἦτοι τὰς τίφας ἢ τὰς 5
 ὀλύρας οὕτως ὠνόμαζον· Μνησίθεος δὲ κατὰ μὲν ταύ-
 τοῦ σπέρματος ἄμφω τὰ ὀνόματα φέρει τίφας καὶ
 ὀλύρας ὀνομάζων, τὰς ξειᾶς δ' ὥς ἕτερόν [τι τούτου
 μοχθηρότερον ὑπέειληφεν ἐδεσμα, καὶ μοι δοκεῖ τὰς
 νῦν ὑφ' ἡμῶν ὀνομαζομένας τίφας αὐτὸς ξειᾶς προσ- 10
 43 αγορεῖν ἢ τι καὶ τῶνδε μοχθηρότερον. ἐστι δὲ τὸ
 σπέρμα πτισθῆναι μὲν δεόμενον ὥσπερ ἡ κριθὴ καὶ
 ἡ ὄλυρα καὶ ὁ βρόμος, ἐπειδὴ δὲ γυμνωθῇ, πολὺ καὶ
 πυροῦ καὶ κριθῆς καὶ ὀλύρας ἰσχυρότερόν τε καὶ μι-
 κρότερον γίνεται· ἐστι δὲ καὶ ξανθὸν ὁμοίως τοῖς 15
 44 πυροῖς, οὐχ ὥσπερ ἡ κριθὴ λευκόν. γίνεται δ' ἐν τισιν
 ἔθνεσι κριθὴ γυμνή, καθάπερ ἐν Καππαδοκίᾳ, καὶ
 καλεῖται οὕτως πρὸς αὐτῶν ἐκείνων ὥς ἐμοὶ νῦν
 εἴρηται καὶ ἐστι τὰ τ' ἄλλα καλλίστη καὶ ἐξ ὕδατος
 ὥσπερ χόνδρος ἐψηθεῖσα σὺν τινι τῶν γλυκέων οἴνων 20
 ἐπιτηδειοτάτη ληφθῆναι.
- VII 45 Κύαμοι δὲ ὀνυκτικὸν μὲν ἔχουσί τι καὶ αὐτοὶ
 κριθῶν [δὲ] οὐδὲν ἦττον, ἀλλ' οὕτε πέττονται ῥαδίως
 καὶ φουσώδεις ἱκανῶς εἰσιν, ὥστε πολὺ βέλτιον τοὺς
 πισσοὺς ἐσθίειν· ἀμείνους γὰρ εἰς ἅπαντα κυάμων. | 25

6 Μνησίθεος] Gal. VI 512, 9 ss., cf. Athen. III 115 f. (265, 14 ss. Kaibel)

2 ἕτερον <γένος>? 11 τῶνδε] τοῦδε G: his vp: om. d
 13 ἐπειδὴ G 23 δὲ delevi: om. L 25 γὰρ εἰς G: enim sunt
 secundum (γὰρ <εἰσιν> εἰς?) L

f. 136^r G ὤχροι δὲ καὶ δόλιχοι καὶ φάσηλοι πολὺ καὶ τῶν
 κυάμων μοχθηρότεροι. οὐ μὴν οἷ γε φακοὶ φαῦλοι τὰ 46
 πάντα καίτοι παχὺν ὑποτρέφοντες 'χυμόν, ἀλλ' ὥστε
 χρῆσθαι τινα μὴ παρόντος τῶν ἐπιτηδείων ἐδεσμάτων
 5 τινός· ὁμοιοὶ δὲ καὶ οἱ θέρμοι ταῖς φακοῖς, πλὴν
 ἦττον ξηραίνουσιν. ἐρέβινθοι δὲ φυσῶδες μὲν ἐστὶ καὶ 47
 δύσπεπτον καὶ περιττωματικὸν ἐδεσμα, πρὸς μέντοι
 τὴν οὖρησιν ἔπιτήδαιοι, καὶ τι καὶ ρυπτικὸν ἔχουσιν.
 ὄροβοι δὲ βοῶν μᾶλλον ἢ ἀνθρώπων ἐδεσμα, τμητι- 48
 10 κὴν μέντοι δύναμιν ἔχουσιν, ὥστε καὶ σκευάζεται δι'
 αὐτῶν φάρμακον οὐδενὸς ἦττον ἐκκαθαῖρον τὰ κατὰ
 θώρακα. βούκερας δὲ καὶ τῆλις — ἐκατέρως γὰρ ὄνο- 49
 μάζεται — λαμβάνεται μὲν οὐ κακῶς καὶ πρὸ τῶν
 σιτίων ὑπαγωγῆς ἕνεκα γαστρὸς ἅμα τῷ γάρῳ, προσ-
 15 φέρονται δὲ καὶ τινες καὶ τὸν χυλὸν αὐτῆς μετὰ
 μέλιτος ὥς καὶ θερμαίνειν καὶ ρύπτειν δυνάμενον· καὶ
 ἐστὶ μὲν ἐς ἄμφω ταῦτα ἀγαθὴ, φυλάττεσθαι δ' ἐπὶ
 πλέον ταύτῃ χρῆσθαι· κεφαλαλγῆς γάρ ἐστι. καὶ τοῖς 50
 ἄλλοις δὲ τοῖς οὕτω προσλαμβανομένοις ὑπαγωγῆς
 20 ἕνεκα γαστρὸς ὀλιγίστοις χρῆσθαι προσῆκε· φυσῶδη
 γὰρ αὐτῶν ἐστὶ τὰ πλεῖστα καὶ δύσπεπτα, καθάπερ
 καὶ οἱ θέρμοι καὶ οἱ ὤχροι καὶ οἱ φάσηλοι. τὰ δὲ 51
 Δαμασκηναὶ κοκκύμηλα δι' ὑδρομέλιτος ἔψοντα προε-
 σθίειν ἄμεινον, ὅτῳ λεπτυνούσης ἐστὶ χρεῖα διαίτης·
 25 τούτων δ' ἔτι μᾶλλον ὑπάγει γαστέρα τὰ ἀπὸ τῆς
 Ἰβηρίας· καὶ μὲν δὴ καὶ οἱ θαλάττιοι τῶν ἐχίνων καὶ

1 φάσιλοι G 11 οὐδὲν ἦττον G: nullo minus L 12 βού-
 κερα G 17 ἐς ἄμφω G: ἐς in hoc libello nusquam legitur
 nisi hoc loco, cf. Helmreich ad Gal. de temperamentis I p. 13,
 22 (p. 49, Aug. Vind. 1897) 21 εἰσι G 22 φάσιλοι G

23 δαμασκηναὶ G 26 θαλάττιοι G¹

οἱ τῶν κογχαρίων ἀπάντων ζωμοὶ καὶ οἱ τῶν παλαιῶν
 ἀλεκτρούων ὑπάγουσί θ' ἅμα γαστέρα καὶ εἰς οὐδὲν
 βλάπτουσι τὸν λεπτυνούση διαίτη χρῆσθαι προσηρημέ-
 52 νον. μελίην δὲ καὶ κέγχρος ἐλυμός τε καὶ εἰ τι τοι-
 οῦτον ἕτερον οὔτ' εὐχνομα καὶ δυσώδη καὶ δύσπεπτα, 5
 ξηραίνει δ' ἱκανῶς καὶ τὰ τῆς γαστρὸς ρεύματα καὶ
 53 σύμπαν οὐχ ἥκιστα τὸ σῶμα. σκενάζεται δὲ καὶ τῶν
 καλουμένων λοβῶν ἔνθος, οἵπερ δὴ καὶ κηπεύονται,
 παραπλησίως τῷ κυκλίνῳ· καὶ χρῆ καὶ τοῦτο γινώ-
 σκειν παχύχυμόν τε καὶ φλεγματικὸν ὑπάρχον, ἥττον μὲν 10
 τοι κυάμων εἰς πυσώδεις οἱ λοβοὶ καὶ τὸ ὀνυκτικὸν ὅπερ
 54 τούτοις ὑπάρχει τοῖς λοβοῖς οὐ πρόσσεσι. τί δ' ἂν εἴη περὶ
 τῶν ἄλλων σπερμάτων λέγοιμι τῶν μοχθηρῶν, ἃ καὶ πρὸ
 τῆς ἡμετέρας παραινέσεως ἅπαντες ἤδη φεύγουσιν; ἀρκεῖ
 γὰρ κατὰ πάντων εἰπεῖν ὥς κριθαὶ μὲν εἰς λεπτύνουσαν 15
 δίαιταν ἄλυποι παρὰ πάντα τὰ σιτηρὰ ἐδέσματα, δεύ-
 τεροὶ δ' οἱ ἐκ τῶν πυρῶν ἄρτοι κριβανῖται· τῶν δ'
 ἄλλων ἀπέχεσθαι πειραῖσθαι, πλὴν εἰ μὴ διὰ μακροῦ
 πισσῶν ἢ φακῆς γεύεσθαι δὴ τις ἐθέλοι ἢ χόνδρου.
 VIII 55 Πλείστην δ' ἂν ἔχῃς εἰ βούλοιο καὶ ἄφθονον 20
 ἐδεσμάτων χρῆσιν εἰς λόγον λεπτυνούσης διαίτης
 ἀπὸ τῶν πετραίων ἰχθύων καὶ τῶν ὀρείων ὀρνίθων
 τῶν μικρῶν· οἱ μὲν γὰρ ἐν τοῖς ἔλεσι καὶ ταῖς λίμναις
 καὶ τοῖς πεδίοις ὑγρότεροί τ' εἰσὶ καὶ περιττωματικώ-

14—19, 3 O 194, 6—195, 1. o 156, 15—23

3 προειρημένον G 8 ἔνθος, οἵπερ G: *etnum quod p: et vñq v: unum ferculum quod d: fort. ἔνθος, ὅπερ (= διόπερ)*

12 ταῖς λοβαῖς G 13 πρὸ ex πρὸς G¹ 16 ἄλυποι Oo: ἄλυπα G
 16 δεύτεροι Oo: *secundi v: δεύτερον G: secundario p d* 18 πλὴν
 εἰ διὰ μακροῦ χρόνου o 19 πισσῶν ἢ φακῆς G: *de prisis vel lente L: πίσσω ἢ φακοῦ Oo* δὴ om. OoL 22 ἀπὸ τε τῶν Oo

τεροι, τὰ δ' ἐν τοῖς ὕρεσι διαιτῶμενα ξῆρα πάντα
 ξηρότερα τε καὶ θερμότερα ταῖς κρᾶσεσιν ὑπάρχει καὶ
 ἢ σὰρξ αὐτῶν ἥμιστα φλεγματώδης ἐστὶ καὶ γλίσχρα.
 ἔστι δὲ καὶ τὰ ἄλλα πάντα τὰ ἐν τοῖς ὕρεσι φυόμενα 56
 5 μακροῦ βελτίω τῶν ἐν τοῖς πεδίοις, καὶ μοι δοκοῦσι
 καὶ οἱ ὕρειοι στρουθοὶ μὴ μόνον τῇ λεπτότητι τοῦ
 ἀέρος ἀλλὰ καὶ ταῖς τροφαῖς οὐχ ἥμιστα πλεονεκτεῖν
 τῶν ἐν ἔλσεϊ τε καὶ πεδίοις διαιτωμένων. ψᾶρας οὖν 57
 καὶ κίχλας καὶ κοττύφους καὶ πέρδικας ἅμα τοῖς |
 f. 136^v G ἄλλοις στρουθοῖς τοῖς ὀρείοις ἐσθίειν, ἀπέχεσθαι
 11 δὲ καὶ νητιῶν καὶ τῶν ἄλλων ὀρείων ὀρνίθων· οὕτω
 δὲ καὶ ὠτίδων καὶ χηνῶν καὶ τῶν ἄλλων μεγάλων
 στρουθῶν ὡς καὶ στρουθοκαμήλους ὀνομάξουσιν καὶ
 πάντων τῶν ὁμοίων ἀφεκτέον, διὸ φροντίς ἐστὶ λεπτυ-
 15 νούση χρῆσθαι διαίτη· σύμπαντα γὰρ τὰ τοιαῦτα πε-
 ριτωματικὴν ἔχει τὴν σάρκα. καὶ οἱ πυργίται καλοῦ- 58
 μενοι στρουθοὶ καὶ ὅσοι κατὰ τὰς ἀμπέλους διαιτῶν-
 ται καὶ τῶν περιστερῶν αἱ ἐκ τῶν πύργων ἀμείνους
 τῶν κατοικιδίων εἰσὶν· οὕτω δὲ καὶ οἱ σύες οἱ ὕρειοι
 20 τῶν ἡμέρων βελτίους εἰς ἐδωδὴν καὶ καθόλου πάντα
 τὰ γεγυμνασμένα τῶν ἀγυμνάστων καὶ τὰ ξηροτέραις
 τροφαῖς χρώμενα τῶν ὑγροτέραις καὶ τὰ καθαρὸν καὶ
 λεπτὸν ἀναπνέοντα τὸν ἀέρα βελτίω τῶν ἐναντίων· αἱ
 γὰρ τῶν ἡμέρων συῶν σάρκες ἀπάντων μὲν τῶν ἐδε-

8—10 O 195, 1 s. o 156, 23 s. 18—23 O 195, 2—10. o 156,
 24—157, 5

2 ξηρότερα τε καὶ θερμότερα Oo: *sicciora et calidiora* L:
 θ. τε καὶ ξ. G 9 κοττύφους G¹ 11 νητιῶν G 18 πύρ-
 γων Oo cf. VI 435, 9: *turribus* p^v (ex *turturibus* p): *ruribus* d:
 πέτρων G 23 τῶν ἐναντίων G¹ Oo: *contrariis* v: *eis que con-*
trarium (scil. *respirant aerem*) p d

σμάτων εἰς τροφιμώταται, πάμπολυ δ' ἔχουσιν ἐν
αὐταῖς τὸ γλίσχρον ἀργία θ' ἅμα τῇ τοῦ ζώου καὶ
59 ἀφθονία τροφῆς ὑγροτέρας. ἀλλὰ τούτων μὲν ἀπέ-
χεσθαι παντάπασιν οἷς μέλει λεπτινότητος διαίτης πλὴν
ὅσα τῶν ἀκραίων ἄπτεσθαι ποτε μηδὲ τούτων ἀπλῶς, 5
ἀλλ' εἰ γυμνάζοιτό τις ἀξιολόγως· ἔξεστι γὰρ τούτῳ
καὶ ὧτα καὶ ῥύγχη καὶ πόδας συῶν ἐσθίειν καὶ γα-
στρός γεύεσθαι καὶ μήτρας καλῶς καθεψημένων· ὅσοι
δ' ἀργότερον καὶ ῥαθυμότερον διαιτῶνται, τούτους
εἰργεσθαι προσήκει οὐ τούτων μόνον τῶν συῶν τῆς 10
ἐδωδῆς ἀλλὰ καὶ τῶν ὀρείων, ἀρκέσει δ' αὐτοῖς ὑπό
τε στρουθῶν διαιτᾶσθαι τῶν ὀρείων καὶ ἰχθύων τῶν
πετραίων, λουλίδος καὶ φουκίδος καὶ κοττύφου καὶ
κίχλης καὶ σκάρου καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν ἀπάντων ὅσοι
μαλακὴν τε καὶ ψαθυρὰν ἔχουσι τὴν σάρκα, τῶν δ' 15
ἦτοι σκληρὰν ἢ γλίσχραν ἔχόντων ἀπέχεσθαι παντά-
60 πασιν. μαλακὴ μὲν οὖν ἢ τῶν ὀνίσκων σὰρξ ἀλλ' ἦτον
ψαθυρὰ τῆς τῶν πετραίων, τῶν μέντοι τριγλῶν ψα-
61 θυρὰ μὲν οὐ μὴν <καὶ> μαλακὴ. ταῦτ' οὖν ἅμφω τὰ
γνωρίσματα περὶ παντὸς ζώου σαρκός, μαλακὸν τε καὶ 20
ψαθυρὸν εἶναι, καὶ τούτοις προσέχων τὸν νοῦν ᾧ μὲν

12—21, 15 O 195, 8—197, 2. o 157, 5—24

1. 2 ἐν αὐταῖς G: in se ipsis L 4 μέλλει G 5 ἀκραίων]
cf. Stephani Thesaurus s. v. ἀκραῖος et ἀκρεός et Kuehleweini
adnota ad Hippocr. Epidem. I 2 p. 182, 6 7 ῥύγχη] μύτη sscr.
G¹, cf. Sophoclis lexicon s. v. 11 ὑπό G: in p: fort. ἐπί
13 κοττύφου G¹ 14 ὅσοι Oo: ὅσα G: quaecumque L 15 μαλακὴν
τε ἅμα καὶ Oo fort. recte: mollem simul et L 19 <καὶ> Oo:
et p d: om. Gv ταῦτα οὖν ἔχειν ἅμφω τὰ γνωρίσματα o fort.
recte: τ. οὖν ἔχεις (ἔχει AC¹) ἅ. τὰ γν. O: hee igitur due
(ambe v) sint (sunt d) tibi (tibi om. v) cognitiones L 20. 21 τὸ
μ. τε καὶ ψ. (om. εἶναι) Oo: mollities et fragilitas L

[γὰρ] ὑπάρχει συναμφοτέρων, εἰς κόρον ἐσθίειν, τῶν
 δ' ἄλλων ᾧ μὲν μηδέτερον, ἀπέχεσθαι παντάπασιν, ᾧ
 δὲ θάτερον, ἐσθίειν μὲν ποτε καὶ τόδε τῶν ἄλλων
 ἀπορήσαντα, φυλάττεσθαι δὲ τὸν κόρον. ὥστε καὶ 62
 5 ὀνίσκων καὶ τριγλῶν καὶ τῶν ἄλλων ἰχθύων τῶν πε-
 λαγίων ἐξέστω προσφέρεσθαι μὴ παρόντων πετραίων
 καὶ μᾶλλον ὅσοι διὰ νάπυος ἐσθίονται, καθάπερ ὁ
 σκορπίος· ἐστὶ δὲ δὴ τινα γένη ζῶων οἷς ὑπάρχει μὲν
 τὸ ἕτερον ὧν εἶπον γνωρισμάτων, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀμε-
 10 τρίαν θατέρου φυλάττεσθαι χρὴ καὶ τὴν [τοιαύτην]
 τούτων ἐδωδὴν. αἱ μὲν γὰρ ἐγγέλυσες καὶ τὰ πλεῖστα 63
 τῶν μαλακίων τε καὶ σελαχίων καίτοι μαλακὴν ἔχοντα
 τὴν σάρκα διὰ τὸ γλίσχρον καὶ φλεγματώδες αὐτῶν
 ἱκανῶς ἐστὶ βλαβερὰ τοῖς λεπτιννοῦσῃ διαίτῃ χρῆσθαι
 15 δεομένοις, οὕτω δὲ καὶ τὰ πλεῖστα τῶν ὀστρέων· οἱ
 δὲ τράγοι καὶ οἱ βόες ἥμιστα μὲν ὑγρὰν καὶ φλεγμα-
 τώδη καὶ γλίσχραν ἔχουσι τὴν σάρκα, βλάπτουσι δ' ἱκα-
 νῶς καὶ αὐτοὶ τῷ πάνν σκληρῷ καὶ δυσμεταβλήτῳ. καὶ 64
 τὰ πλεῖστα δὲ τῶν ὀστρακοδερμῶν τε καὶ μαλακοστράκων
 20 ζῶων ἢ διὰ τὸ συναμφοτέρων ἢ διὰ τὴν σκληρότητα τῆς
 σαρκὸς φευκτέα, μόνον δ' ἐκ τῶν σελαχίων ἢ νάρκη τε καὶ
 ἢ τρυγῶν ἐπιτήδεια· καὶ χρῆσθαι ποτε καὶ τούτοις ἐγγω-

21—22, 5 0 197, 2—5. 0 157, 24—27

1 γὰρ delevi: ᾧ μὲν ἂν ὑπάρχη τὸ σ. 00 fort. recte: cui
 utraque existunt (insunt v, utrumque existit d) L 3 θάττερον G
 τοῦδε 00: om. L 6 ἐξέστω G: ἔξεται (ἐξέσται editores) 0:
 ἐξέσται (ἔσται BP, ἐξ ἔσται F¹) σοι 0: licet L μὴ παρόντων
 00: non presentibus L: προσφερόντων G 10 τοιαύτην delevi:
 om. L00 13 αὐτῶν G: quod est in eis v: αὐτῆς 00 (αὐτοῖς
 BV in 0): om. p d 19 malacostracorum (-atis v) L, cf. VI 735,
 16ss.: μαλακοσάκων G 20 vel propter solam duriciem p d, sed
 solam om. v

ρεῖ μὴ παρόντων πετραίων, σκευάζειν δ' ἄμεινον f. 137^r G
 ἄμα τεύτλοις τριπτοῖς ἢ τοῖς λευκοῖς ζωμοῖς ἀφθο-
 νώτερον ἐπεμβάλλοντα πράσσον καὶ τι καὶ πεπέρεως
 προσεπιπάττοντα· πλησίον δὲ τῆς τούτων δυνάμεως
 εἰσι τὰ τε βούγλωττα καὶ αἱ ψήτται. 5

- 65 Τῶν δ' ἄλλων ζώων τῶν πεζῶν κριοὶ μὲν καὶ
 τράγοι καὶ σύμπαν δὲ τὸ τῶν προβάτων καὶ τῶν αἰγῶν
 γένος οὐ χρηστή τροφή· μόνοις δὲ τοῖς ἐρίφοις εἰκό-
 τως ἂν τις χρῆτο· τὴν δὲ τῶν ἀρνῶν ἐδωδὴν φυλα-
 66 κτέον δι' ὑπερβάλλουσαν ὑγρότητα. τοὺς δ' ἵππους καὶ 10
 τοὺς ὄνους ὀνώδεσιν ἀνθρώποις ἐπιτρεπτεόν ἐσθίσιν,
 ὥσπερ δὴ καὶ παρδάλεις καὶ ἄρκτους καὶ λέοντας τοῖς θη-
 ριώδεσιν· ἐγγὺς δὲ τῆς τῶν ὄνων ἐδωδῆς εἰσι καὶ οἱ ἑλα-
 67 φοι, ὥστε καὶ τούτων ἀφεκτέον. ἡ δὲ τοῦ λαγωοῦ σὰρξ εἰς
 μὲν τὴν ἄλλην τὴν ξηραίνουσαν δίαιταν ἐπιτήδεις, εἰς 15
 δὲ τὴν νῦν προκειμένην οὐ πάνυ χρηστή ἐστὶ· παχὺ
 γὰρ ἱκανῶς αἷμα γεννᾷ· καὶ μὲν δὴ καὶ ἡ τοῦ αἵματος
 ἐδωδὴ ἀπάντων τῶν ζώων φευκτέα καὶ πολὺ μᾶλλον
 εἰς τὴν λεπτύνουσαν δίαιταν ἢ τοῦ τῶν λαγῶν, οὕτω
 δὲ καὶ τὰ σπλάγχνα πάντα· καὶ γὰρ καὶ περιττω- 20
 68 ματικὰ καὶ δύσπεπτα καὶ κακόχυμα. κυνῶν δὲ καὶ
 ἄλωπέκων σαρκὸς ἐγὼ μὲν οὐδ' ἐγευσάμην ποτὲ διὰ
 τὸ μὴ εἰθίσθαι τὴν ἐδωδὴν αὐτῶν μῆτ' ἐπὶ τῆς
 <Ἀσίας μῆτ' ἐπὶ τῆς> Ἑλλάδος, ἀλλὰ μὴδὲ κατὰ τὴν
 Ἰταλίαν· ἀκούω δὲ καὶ ταῦτα πολλαχόθι ἐσθίεσθαι καὶ 25

5 βούγλωσσα G ψίτται G 6 τῶν G¹ 11 τοῦ G¹

13 ἐγὼς G¹ *prope asinos vero (vero as. d, vero om. v) sunt cervi. quare (unde v) et ab horum (eorum v) esu abstinendum L: itaque fort. scribendum ἐγγὺς δὲ τῶν ὄνων εἰσι καὶ οἱ ἑλαφοι, ὥστε καὶ τῆς τούτων ἐδωδῆς ἀφεκτέον 23. 24 neque in asia neque in grecia (elladea v) L: Ἀσίας — τῆς om. G 25 ταῦτα G: hec v: hos p d*

τεκμαίρομαι παραπλησίαν εἶναι τὴν δύναμιν αὐτῶν τῇ
 τῶν λαγῶν· ἔστι γὰρ ὁμοίως ξηρὰ καὶ λαγῶς καὶ
 κύων καὶ ἀλώπηξ. ὥσπερ δὲ τῶν ὕδων τοῖς ἀκραίοις 69
 χρῆσθαι συνεχωρήσαμεν, οὕτω καὶ τῶν ἀλεκτρυόνων
 5 τοῖς πετροῖς· οὐ μὴν οἷ γ' ὄρχεις καὶ τὰ σπλάγχνα
 λεπτυνούσῃ διαίτῃ χρηστά· καὶ αὐτοῖς δὲ τοῖς σώμασι
 τῶν ἀλεκτρυόνων οὐ καλὴν χρῆσθαι εἰ γυμνάζοιτο τις
 καὶ μάλιστα τῶν ἐν ὄρεσι τεθραμμένων, ἀγυμνάστῳ δὲ
 μετρίως ἄπτεσθαι προσήκει καὶ ἀλεκτρυόνων ἐδωδῆς
 10 καὶ περιστερῶν καὶ τρυγόνων. καίτοι ξηροτέρα τὴν 70
 κρᾶσιν ἢ τρυγῶν ἔστι καὶ μάλιστα ἢ ὄρεα, ὥστε τὴν
 τοιαύτην κἂν ἀλύπως ἐσθίει τις· χρῆ δὲ μὴ πρόσφα-
 τον ἀλλ' ἔωλον ἐργασάμενον ἡμέρα μιᾶ (τοῦλάχιστον)
 οὕτως ἐσθίειν οὐ τρυγῶνα μόνον ἀλλὰ καὶ πέρδικα καὶ
 15 τᾶλλα πάντα τὰ μετρίως σκληρὰν ἔχοντα τὴν σάρκα.
 φάττα μὲν οὖν πρὸς τῷ σκληροτέρῳ ἔχειν καὶ περι- 71
 στερῶν καὶ τρυγόνων καὶ περδίκων τὴν σάρκα καὶ
 δύσπεπτός ἐστι καὶ περιττωματικὴ, πέρδικες δὲ καὶ
 τρυγόνες οὗτ' ἐσχάτως σκληρὰς ἔχουσι τὰς σάρκας οὔτε
 20 δυσπέπτους οὔτε κακοχύμους, ἀλλὰ καὶ τὸ σκληρὸν
 αὐτῶν ἡμέρα μιᾶ φυλαχθεῖσθαι νεκρῶν μετακίπτει ῥα-

6—15 O 197, 5—10. o 167, 27—158, 3

1. 2 τοῖς τῶν λαγῶν G: ei que leporum (scil. virtuti) recte v:
 leporibus p d 2 post sicci (ξηρὰ) add. complexionē id est τῇ
 κρᾶσει L, quod fort. addendum 3 ἀκραίοις] cf. p. 20, 5
 2 τοῖς ἐν ὄρεσι τεθραμμένοις G: earum (sc. gallinarum) que sunt
 nutritæ in montibus v: montanorum (sc. gallorum) d: montana
 (sed praecedunt corporibus gallorum) p 13 ἐργασάμενους O
 (-νοῖς ABC) o: suspendendo (= κρεμασμένους?) L ἡμέρα
 μιᾶ G et F in o: ἡμέραν μίαν Oo: uno die p d: die una v: cf.
 v. 21 τοῦλάχιστον Oo: ad minus L: om. G 20 σκληρὸν ex
 -ρῶν G¹

δίως καὶ γίνονται ψαθυραὶ καὶ εὐπεπτοὶ πάντῃ· καὶ γὰρ χρηστὴν τροφὴν διδόναι τῷ σώματι καὶ γλίσχρον ἥμιστα γεννῶσιν αἷμα καὶ πάχους καὶ λεπτότητος ἐν τῷ μέσῳ καθεσθηκός, ὅπερ οἶμαι τοῖς ὑγιεινοῖς ἐδέσμασι προσήκειν μάλιστα.

5

- IX 72 Περὶ μὲν δὴ τούτων ἀντάρκως εἰρηται· περὶ δὲ τῶν ὑπολοΐπων αὐθις ῥητέον. αἱ ῥίξαι τῶν λαχάνων ἅπασαι μὲν ὥς οὕτω φάναι περιττωματικαὶ τ' εἰσὶ καὶ δύσπεπτοι, πρὸς μέντοι τὰ παρόντα καὶ αἱ τοῦ δαύκου καὶ αἱ τῆς καροῦς οὐδὲν ἔχουσι βλαβερόν ὥσπερ οὐδ' 10 ἐπιτήδειον· ἐναντιώταται δ' αἱ γογγυλίδες ὁμοίως ὀλίγου δεῖν τοῖς βολβοῖς, | ἀπάντων δὲ χεῖ- f. 137^v G
73 ριστοὶ μύκητες. οὕτω δὲ καὶ τὰς ῥίξας ὑποπιτεύειν ἀπάντων δεῖ, ὅσαι γε τὸ δακνῶδες οὐκ ἔχουσι καὶ ὀριμὸν καὶ θερμὸν ἐν τῇ γεύσει, ὥστε καὶ τὰς τῶν 15 τεύτλων φυλάττεσθαι προσήκει· καὶ τοῦτο δὲ τὸ λάχανον ἥμιστα φλεγματώδες, ἀλλ' ὅμως καὶ τὰς τούτων
74 ῥίξας φρενκτέον. τί δεῖ λέγειν περὶ μαλαχῶν; ὧν οὐχ αἱ ῥίξαι μόνον οὐδ' ὁ καυλὸς ἀλλὰ καὶ τὰ φύλλα φλεγματώδη γεννᾷ χυμὸν, ἦττον δ' εἰσὶ βλαβεραὶ· πρὸς 20 γοῦν τὴν λεπτύνουσαν δίαιταν αἱ ἄγριαί τῶν κηπευομένων εἰσὶ καλλίους. ἔστι δ' ἐκ ταύτου γένους καὶ τὰ ὕδνα τούτοις, πλὴν ὅσον ἐν ψαμμάδει τε καὶ ἦττον ὑγρᾷ συνίσταται γῇ καὶ ταύτῃ τῶν μυκήτων ἀπολείπε-
75 ται τῆς κακίας. ἐνὶ δὲ λόγῳ συμπάσας μὲν τὰς ῥίξας 25

4 existunt (= καθεστήκασιν) L 10 κάρον G: caroti L: cf. Orib. I 87, 4^a. 10 220, 12 (unde corrig. Gal. VI 654, 12. 17 794, 18). 211, 6 Buss.-Dar. 11 γογγύλες G 16 καὶ — δὲ G: quamvis L: an αἰτοὶ τοῦτό γε? 18 Quid oportet (autem add. v) dicere adhuc (adhuc om. v) L: fort. τί <δ' ἔτι> δεῖ λέγειν coll. § 54 in. 23 tamen (attamen v) quaecumque (= πλὴν ὅσα ut 15, 20 et 20, 4) L

δυσπέπτους ὑποπτεύειν, γεύεσθαι δὲ μόνων τῶν θερ-
μῶν τε καὶ δριμέων, ὥσπερ σκοροόδου τε καὶ κρομ-
μύου καὶ ραφανίδος, καὶ τούτων ὡς φαρμάκου μᾶλλον
ἢ ὡς ἐδέσματος.

- 5 Ἀλλὰ γὰρ καὶ περὶ τῶν ριζῶν ἀρκεῖ τοσαῦτα· X 76
μετιέναι δ' ἤδη καιρὸς ἐπὶ τοὺς τῶν δένδρων καρπούς·
εἰσὶ δ' οὐκ ὀλίγοι τούτων ὑγροὶ καὶ ψυχροὶ καὶ μάλισθ'
ῥεοῦς οὐδ' εἰς ἀπόθεσιν ἀγαγεῖν ἔστιν· ἥμιστα δ' ἂν
λυποῖτό τις ὑπὸ τῶν λαπαττόντων τὴν κοιλίαν, ὥσπερ
10 τὰ μόρα λαπάττει καὶ τούτων ἐφεξῆς τὰ κοκκύμηλα καὶ
τὰ κεράσια καὶ τὰ σῦκα· τὰ δὲ βραδύπορα χεῖρω πάν-
των καὶ μᾶλλον εἰ καὶ σκληρὰ τοῖς σώμασιν ὑπάρχει.
ἀλλὰ τούτων μὲν μὴ γεύεσθαι μηδενὸς πλὴν τῶν εἰς 77
ἀπόθεσιν ἐπιτηδείων, οἷάπερ ἔστιν ἀπίων τε καὶ μήλων
15 καὶ σταφυλῶν οὐκ ὀλίγα γένη, τὰ δὲ μαλακώτερα
μᾶλλον ἐσθίειν τῶν σκληροτέρων, οὐ μὴν εἰς κόρον
γ' οὐδενὸς τούτων, οὔτε τῶν μήλων τῶν Περσικῶν
οὔτε τῶν Ἀρμενίων ἃ δὴ πρεκόκια καλοῦσι Ῥωμαῖοι,
ἔτι δὲ μᾶλλον καὶ τῶν ὀνομαζομένων Σηρικῶν. καὶ 78
20 μὴν καὶ τὰ μύρτα καὶ τὰ διόσπυρα καὶ τὰλλ' ὅσα
τούτοις ἔοικεν οὐκ ἐπιτήδεια· καὶ τοῖς οὖοις δὲ καὶ
τοῖς μεσπίλοις εἰς ἄλλα μὲν ὀρθῶς ἂν τις χρῆτο, πρὸς
δὲ τὴν λεπτύνουσαν δίαιταν οὐκ ἐπιτήδεια, καὶ μάλιστα
τὰ μέσπιλα· τὸ καθόλου δ' εἰπεῖν ὅσα σφοδρῶς ἀνστηρὰ
25 καὶ στρυφνὰ, μοχθηρὰ τῇ διαίτῃ ταύτῃ, συμφέρει δὲ

8—17 O 198, 2—5. o 158, 7—9 24—26, 12 O 198, 5—9.
o 158, 10—13

2 κρομμύου G 9 λυποῖτο Oo: λυπῶτό G 10 μόρα G
κοκκύμηλα G 11 πάντων ex μᾶλλον G¹ 18 precochia p:
precochia d: βεβρώκια G: cf. VI 785, 17 811, 12 466, 6 585, 9
593, 8 594, 6 20 διασποῖρα G sic 21 οὖοις ex ὄψοις ut
vid. G¹

- μόνοις τοῖς κατὰ κοιλίαν φεύμασιν ἢ ἐκλύτῳ στομάχῳ
 79 καὶ γαστρί. τῶν δ' εἰς τὸν χειμῶνα φυλαχθῆναι δυνα-
 μένων ἐπιτηδειότατα πάντων ἐστὶν ἰσχάδες τε καὶ
 κάρνα <*****> καὶ τὰ πιστάκια· πρὸς γοῦν
 ταύτην οὐ φαῦλαι καὶ τῶν ἀμυγδαλῶν αἱ ὑπόπικοι. 5
 80 τὰ δὲ Ποντικὰ καλούμενα κάρνα σκληρότερά τε τοῦ-
 των ἐστὶ καὶ οὐδὲν ἔχει τῶν ἐν τοῖς σπλάγχνοις πε-
 ριττωμάτων ρυπτικόν· αἱ δὲ καστανεαὶ καὶ αἱ βάλανοι
 χεῖρισται μὲν αἱ ὠμαί, μοχθηραὶ δὲ καὶ ἐψηθῶσιν ἢ
 81 ὀπτηθῶσιν ἢ φρυγῶσιν. ἐλαῖαι δὲ μέσον πῶς εἰσιν 10
 ἔδεσμα πρὸς γε τὰ παρόντα, ὥστ' οὔτ' ἐπαινέειν ἔχομεν
 οὔτε ψέγειν οὐδὲν ἀξιόλογον, ὥσπερ οὐδὲ τὰς κρε-
 μασθείσας σταφυλὰς· αἱ δ' ἐν τοῖς στεμφύλοις ἢ βοτρυ-
 οῖς ἢ ὅπως ἂν ὀνομάζειν ἐθέλης ἀποτιθέμεναι ταῖς
 μὲν τῆς γαστρὸς ἀρρωστίαις οὐκ ἀνεπιτιθέσθαι, χεῖρους 15
 δ' εἰς τὰ παρόντα, καὶ τούτων ἔτι μᾶλλον αἱ εἰς οἶνον
 82 ἐμβαλλόμεναι. αἱ δ' ἀσταφίδες, ὅσαι μήπω στρυφναί,
 σπληνὶ καὶ ἥπατι μεγάλοις οὐκ ἀγαθαί, βελτίους δ' εἰς
 τὰ κατὰ θώρακα καὶ πνεύμονα πάθη· καὶ μὲν δὴ καὶ
 τῶν ῥοιῶν αἱ στρυφναὶ μοχθηραὶ μὲν εἰς ταῦτα, βελ- 20
 83 τίους δ' εἰς τὰς τῆς γαστρὸς ἀρρωστίας. τοὺς δ' ἄλλους
 τῶν δένδρων καρποὺς ἀπὸ τούτων ὀρμώμενος κρῖνε·

4 et nuces, aliter (aliquaqualiter v) quidem et non (nil v) minus ad
 praesentem (nobis add. v) dietam. adhuc autem pistacia (-cea d)
 ad hanc quidem non sunt prava (Sunt autem et fistice adhuc non
 prave v) L. restituenda igitur haec fere: καὶ κάρνα <ἄλλως τε
 καὶ οὐχ (vel οὐδὲν) ἦττον πρὸς τὴν προκειμένην (ἡμῖν?) διαίταν
 προσέτι δὲ> καὶ τὰ πιστάκια πρὸς γοῦν ταύτην οὐ φαῦλα καὶ

8 castanee L, cf. VI 777, 15 ss.: καστανοὶ G 9 χεῖριστοι G
 11 ὥστε — ἔχομεν G: ὥστε — ἔχοιμι ἂν Oo fort. recte: ut —
 habeam p d: unde — habeo v 13 βοτρυόις sic certo compendio G:
 botris L: fort. βερτίοις coll. VI 579, 12 et Athen. II 56^a, ubi
 vid. Kaibellii adnota 14 ἐθέλοις G ἐπιτιθέμεναι G: reponuntur L

f. 138^r G οἱ μὲν γὰρ | σκληροὶ καὶ στρυφνοὶ πάντες εἰσὶ
μοχθηροί, τῶν δ' ἄλλων γεύεσθαι τὰ μέτρια, ὥστε καὶ
εἰ διαφερούσας τι ποιότητος ἔχη κατὰ τὰ μόρια, τὰ
μὲν ὀξεᾶ τε καὶ δριμέα τῶν μερῶν αὐτοῦ προσφέρει-
5 σθαι χρή, τὰ δ' ἄλλα φυλάττεσθαι· πολλὰ δ' ἂν εὖροις
τοιαῦτα, καθάπερ καὶ τὸ Μηδικὸν μῆλον, ὃ κίτρον
ὀνομάζομεν· ἔστι γὰρ αὐτοῦ δριμύς μὲν ὁ φλοιός, ὃξὺ
δὲ τὸ ἔνδον, παχύχυμος δὲ καὶ φλεγματώδης ἢ σάρξ.

Τῶν δ' ἐν ὄξει καὶ ἄλμῃ δυναμένων ἀποτίθε- XI 84
10 σθαι τοσοῦτον ὑπερλάχθαι χρή νομίζειν τὴν ἀρχαίαν
δύναμιν ὅσον ἐκ τῆς σκευασίας ἡλλοιώθησαν· ὅτι δ'
ὄξος καὶ ἄλμῃ τῶν τεμνόντων καὶ λεπτυνόντων, οὐδεὶς
ἄγνωστ'. ταῦτ' ἄρα καὶ τῶν ἰχθύων οἱ ταριχευθέντες 85
ἱκανώτατα λεπτύνουσι καὶ τέμνουσι τοὺς παχεῖς χυμοὺς
15 καὶ γλίσχρους· ἐκλέγεσθαι δὲ καὶ τούτων ὅσοι φύσει
μαλακόσφαρκοι, τοὺς δὲ κητώδεις φυλάττεσθαι καὶ πολὺ
δὴ τούτων ἔτι μᾶλλον αὐτὰ δὴ τὰ κήτη· γεύεσθαι δ'
εἰ βούλοιτό τις καὶ τούτων ἀπορίᾳ τῶν βελτιόνων ἢ
καὶ ἄλλως ὀρεχθεῖς, ἥτοι δι' ὑποτρίμματος δριμέος
20 οἶον καὶ τὸ τοῦ νάπυος ἔστι(ν ἢ καὶ) δι' ἐλαίου καὶ
ὄξους μόνον ἀρμόττει. καθόλου δὲ περὶ πάντων ἔδε- 86
σμάτων τοῦτ' ἐπίστασθαι χρή κοινόν, ὥς εἰτ' ἀποτε-
θεῖη διὰ τινος τῶν εἰρημένων εἴτε σκευασθεῖη, μέγι-
στον αὐτοῖς τοῦθ' ὑπάρχει πρὸς τὸ λεπτύνειν· ὥστε
25 καὶ αὐτὸν ἕκαστον ὅτῳ πρόκειται τοιαύτης διαίτης
σκοπὸς ἐπιτεχνᾶσθαι <δεῖ> δι' ὄξους καὶ ὀξύμελιτος

13—18 O 197, 10—198, 1. o 158, 3—6

3 fort. ἔχοι, cf. index s. v. καὶ εἰ 10 ὑπερλάχθαι G
16 κητώδεις Oo: cetodeos L: σκληρώδεις G 20 <ἢ καὶ> addidi:
vel v: et pd: om. G 26 ἐπιτεχνᾶσθαι G: ingeniare (-ri v,
vigilare a) oportet L

έσκευασμένα προσφέρεσθαι τῶν έδεσμάτων τὰ πλεῖστα
καὶ προταριχεύειν αὐτῶν ὅσα δυνατόν· ταριχευθέντων
δή τοι καὶ τῶν χοιρείων <κρεῶν> γεύοιτ' ἂν τις ἀσφα-
λῶς, ἄλλως δὲ φυλάττεσθαι χρὴ καὶ ταῦτα παχὺν καὶ
γλίσχρον γεννῶντα χυμόν.

5

- XII 87 Ἐπεὶ δὲ καὶ περὶ τούτων αὐτάρκως δίηρηται,
λείποιτ' ἂν ἔτι καὶ περὶ μέλιτος καὶ οἶνου καὶ γάλακτος
διελθεῖν, καὶ πρῶτόν γε περὶ μέλιτος, ἐπειδὴ μόνον
ὥς ἔπος εἶπεῖν τῶν γλυκέων [καὶ] οὐκ έδεσμάτων
μόνον ἀλλὰ καὶ πομάτων ἀκριβῶς λεπτοῦ τὴν σύστα- 10
88 σιν χυμοῦ γεννητικὸν ὑπάρχει. τῶν γὰρ οἶνων οἱ ἂν
ὥσι γλυκεῖς ἱκανῶς ἅπαντες παχέος αἵματός εἰσι γεν-
νητικοί· καὶ γὰρ μέλανές εἰσιν οὗτοι καὶ παχεῖς τὴν
σύστασιν· ἔτι δὲ μᾶλλον τῶν οἶνων τὸ σίραιον ὀνο-
μαζόμενον· ἔστι δὲ τοῦτο γλεῦκος ἐπὶ πλεῖστον ἐψη- 15
89 μένον. οἶδα δὲ τινὰς οὕτως ὀνομάζοντας καὶ τὸ τῶν
ἰσχάδων ἀφέψημα· ἔστι δὲ καὶ τοῦτο παραπλήσιον
μοχθηροῦ μέλιτι καὶ αὐτὸ τινα δύναμιν ἔχει τμητικὴν,
ἀλλ' ἀπολείπεται μέλιτος οὐκ ὀλίγον, καὶ πολὺ δὴ
μᾶλλον αἱ ἰσχάδες αὐταί, τὰ δὲ σῦκα πολὺ καὶ τούτων 20
ἔτι μᾶλλον, ὥστ' ἐκπεπτωκέναι τῆς λεπτυνούσης ιδέας.
90 ὅσα μὲν οὖν πέποινα σῦκα, τῆς μέσης ὕλης τῶν έδε-
σμάτων ἐστίν, ἦν οὔτε λεπτύνειν οὔτε παχύνειν ἱκανῶς

2. 3 O 198, 1 s. o 158, 6 s. 8—10 O 198, 9—11. o 158,
13—15 9—16 O 200, 11—201, 2. o 159, 11—13

3 κρεῶν Oo: *carnibus* L: om. G 8 μόνον] non v 9 [καὶ]
om. Oo: καὶ οὐκ et μόνον (10) et πομάτων om. L, praeterea ἀλλὰ
καὶ om. p d 11. 12 οἱ ἂν ὥσι γλυκεῖς scripsi: *que dulcia* L:
οἱ γλυκεῖς Oo: καὶ εἰσὶ γλυκεῖς G 17 καὶ e corr. G¹ 18 καὶ
αὐτὸ τινα G: *et quandam et ipsa* L: fort. καὶ τινα καὶ αὐτὸ
22 *certitudinaliter mature* (= ἀκριβῶς πέποινα?) L 23 εἰσὶν G
neque — neque L: οὐδὲ — οὐδὲ G

τοὺς χυμοὺς εἰπεῖν ἐγχωρεῖ· τὰ δ' ἄλλα πάντα τῆς
 μέσης ἐστὶ κατωτέρω· παχύχυμά τε γὰρ ἐστὶ καὶ ψυχρὰ
 καὶ δύσπεπτα καὶ φυσώδη τὰ μηδέπω καλῶς πέπειρα,
 καθάπερ ὁ γλεύκινος οἶνος· ἐν δ' αὐτοῖς ἀγαθὸν
 5 ὑπάρχει τὸ ταχέως διεξιέναι καὶ ταύτῃ σμικρὰ βλάπτειν.
 καὶ μὲν δὴ καὶ σταφυλαὶ γλυκεῖαι τῆς αὐτῆς εἰσι φύ- 91
 σεως, καὶ μᾶλλον ἔτι τούτων αὐτῶν φοινίκων βάλλαναι·
 αἱ μὲν γὰρ κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν καὶ Κύπρον καὶ
 Φοινίκην καὶ Λυκίαν καὶ Κιλικίαν οὐδὲ τὴν ἀπόθεσιν
 10 ὑπομένουσιν, ἀλλ' ὥς ὁπῶραι μᾶλλον ἐσθλόνται διὰ
 περιττὴν ὑγρότητα σηπόμεναι ῥαδίως· τῶν δ' ἄλλων
 τῶν εἰς ἀπόθεσιν ἐσκευασμένων ἐλάττων μὲν ἢ βλάβῃ,
 παχὺς δ' οὐδὲν ἦττον καὶ τούτων ὁ χυμός, ὥστε |
 f. 138^v G φυλάττεσθαι χρὴ τὴν ἐδωδὴν αὐτῶν ἐν τοῖς
 15 εἰρημένοις πάθεσιν.

"Ημιστα δ' ἂν ὑπὶδοιτό τις οἶνους παχεῖς ὅσοι 92
 καθαροὶ καὶ διαυγεῖς εἰσι καὶ τὴν χοιρὶαν ὥχροι καὶ
 ξανθοί· λευκὸν δ' οὐδ' ἂν εὗροις οἶνον ἄμα καὶ γλυ-
 κύν, ὥσπερ οὐδὲ τῶν ξανθῶν αὐτῶν σφόδρα γλυκύν.
 20 εἰσὶ δὲ σύμπαντες οἱ τοιοῦτοι οἶνοι μέσου τὴν σύστα-
 σιν χυμοῦ γεννητικοί. οἱ μὲν γὰρ παχεῖς θ' ἄμα καὶ 93
 μέλανεσ καὶ γλυκεῖς παχέος αἵματος πληροῦσι τὰς

21—30, 11 0 198, 11—13; 202, 3—6. o 158, 15 s.; 159, 25—160, 2

1. 2 τῆς μέσης ἐστὶ κατωτέρω] *inferiores a media sunt* (a. m. s. i. v) L: τῆς παχυνούσης ἐστὶ κατωτέρω G 2 γὰρ εἰσὶ G
 10 ὥς ὁπῶραι μᾶλλον G: *ut opora solummodo* (= μόνον, recte fortasse) p d: *ut sunt* v 11 σηπόμενα G: *propter (per d) superfluum enim humiditatem faciliter putrefiunt* p d, unde conicias διὰ <γὰρ> π. ὁ σήπονται ῥαδίως: *sed putrefientes omisso enim exhibet* v 16 *Parum autem gustabit quis de vinis dulcibus* p d: *minime autem inveniet quis fortassis vina esse dulcia* v: unde γλυκεῖς recipiendum esse videtur pro παχεῖς, sed ὑπὶδοιτο verum esse existimo. cf. 24, 13 et 25, 1

- φλέβας, οἱ δὲ λευκοὶ καὶ λεπτοὶ τέμνουσί τε τοὺς
 <παχεῖς> χυμοὺς καὶ καθαίρουσι δι' οὖρων τὸ αἷμα,
 μέσοι δ' αὐτῶν ὄντες τὴν ἰδέαν οἱ ξανθοὶ θ' ἄμα καὶ
 γλυκεῖς καὶ διαυγεῖς μέσοι πῶς εἰσὶ καὶ τὴν δύναμιν,
 οὔτε παχύνοντες τοὺς χυμοὺς τοῖς μέλασιν ὁμοίως οὔτ' 5
 94 εἰς οὖρησιν ὀρμῶντες ὥς οἱ λευκοί. εἰσὶ δὲ τοῦ πολλοῦ
 καθ' ἕκαστον ἔθνος, ἀλλ' ἐπιφανεῖς ἐξ αὐτῶν ὁ τ'
 Ἀριούσιος καὶ ὁ Λέσβιος καὶ ὁ Φαλερῖνος καὶ ὁ Τρωλί-
 της καὶ ὁ Θηραῖος, οἷς τεκμαιρόμενος καὶ τοὺς ὁμοίους
 ἐκλέγεσθαι· χρηστὸν γὰρ οἱ τοιοῦτοι πάντες αἷμα καὶ 10
 95 σύμμετρον τῷ πάχει γεννῶσι χυμόν. ὄντες δ' αὐτῶν
 οἱ πλείστοι εὐώδεις καὶ θερμότεροι τῶν ἄλλων οἴνων
 εὐλόγως ἄπτονται τῆς κεφαλῆς, καὶ ταύτῃ φυλακτέον
 τοῖς τε κεφαλαίᾳ κάμνουσι καὶ ἡμικρανίᾳ καὶ τοῖς ἄλλως
 κεφαλαλγοῦσιν ἐπιλήπτοις τε καὶ μανιώδεσι καὶ συλ- 15
 96 λήβδην εἰπεῖν οἷς πέπονθεν ἡ κεφαλὴ. τὰ δὲ κατὰ
 θώρακα καὶ πνεύμονα χωρὶς πυρετοῦ πάθη πάντα τὰ
 χρόνια μεγάλως ὑπὸ τῶνδε τῶν οἴνων ὀνύναται καὶ
 μάλισθ' ὅσα διὰ πτυσμάτων ἐκαθαίρεται [δέονται].
 δεῖται γὰρ οὐ τέμνεσθαι μόνον καὶ θερμαίνεσθαι τὰ 20
 μέλλοντα καλῶς ἀποπτυσθῆναι, ἀλλὰ καὶ μετρίως
 ὑγραίνεσθαι· ὥς τὰ γε περαιτέρω τοῦ καιροῦ ξηρὰ καὶ
 γλίσχρα πτύσματα καὶ βῆχας ἐγείρει σφοδρὰς τῷ βιαίῳ
 τῆς διεξόδου καὶ κίνδυνον ἐπάγει δῆξεως ἀγγείου.
 97 ταῦτ' ἄρα καὶ οἱ παχεῖς τῶν οἴνων καὶ γλυκεῖς τῷ 25

1 τοὺς παχεῖς χυμοὺς G: grossitiem L: τοὺς χυμοὺς G
 θ εἰσὶ δὲ οὐ πολλοὶ G: sunt autem talia multa (-tum d) p d: sunt
 autem plurima quidem v: itaque aut oñ aut <τοι>οὐ<τοι>
 scribendum esse videtur θ θυραῖος G καὶ ὁ θ. om. L 14
 ἄλλως G ex ἄλλοις, quod vertit L cephalaea vel emicranea L:
 κεφαλᾶς . . καὶ ἡμικρανία G 18 ὀνύναται G 19 ἐκαθαί-
 ρεσθαι δέονται G: purgantur (exp- v) L 25 καὶ οἱ παχεῖς
 post οἴνων iteravit G

μόνιμον ἔχειν τὴν ὑγρότητα διὰ τὸ πάχος, ὅταν ἅμα
λεπτύνουσι φαρμάκοις προσφέρωνται, χρηστοὶ τοῖς κατὰ
θώρακα καὶ πνεύμονα πάθουσιν ὑπάρχουσιν· ἀλλ' οὗτ'
αὐστηρῶς οὔτε στρυφνῆς οὐδ' ὅλως στρυφούσης αὐτοῖς
5 χρὴ μετεῖναι δυνάμεως, ἀλλ' ἐπὶ τὸ μελιτώδες μᾶλλον
ἐν ὁσμῇ καὶ γεύσει καὶ τῇ συμπάσῃ δυνάμει προσελη-
λυθέναι. τοιοῦτός ἐστιν ὁ ἀπὸ τῆς Παμφυλίας οἶνος 98
ὁ καὶ Σκυβελίτης ὀνομαζόμενος· ἀρκεῖ γὰρ οἶον κανόνα
καὶ σκοπὸν τοῦτον ἔχειν εἰς τοὺς ὁμοίους ἅπαντας·
10 ἄριστος μὲν γὰρ οὗτος τῶν ὁμογενῶν, μὴ παρόντος
δ' αὐτοῦ καὶ Θηραίῳ χρήσαιτ' ἄν τις καὶ προτρόπῳ
καὶ σιραίῳ καὶ Καρυῖνῳ. μέλανος δ' οἶνον γλυκέος 99
ἅμα καὶ αὐστηροῦ παράδειγμα τὸν ἐκ τῆς Κιλικίας
οἶνον ἔχοις ἄν, ὃν † ὀνοβάστην ὀνομάζουσιν· ἄχρηστος
15 δ' οὗτος ἁπασίν ἐστι τοῖς κατὰ θώρακα καὶ πνεύμονα
πάθουσιν ὑπὲρ ὧν ὁ λόγος ἐνέστηκε καὶ ἔτι μᾶλλον
ὅσοι στρυφνοὶ μὲν ἐπιφανῶς εἰσι, γλυκύτητος δ' ἢ
οὐδόλως ἢ παντάπασιν ἀμυδρῶς μετέχουσιν. ἄδοξι δ' 100
οἱ τοιοῦτοι πάντες εἰσὶ καὶ διὰ τοῦτο λανθάνουσι τοὺς
20 πολλοὺς καίτοι πολλαχόθι γεννώμενοι τῷ μήτε τοῖς

7 παμφυλίας G 8 quod et skibellitum (kibellicum d) no-
minatur p d: et skinelitum nominatum v: καὶ ὁ σκυβελίτης ὀνο-
μαζόμενος G: cf. VI 582, 15. Aretaeus p. 322, 5 s. K. (Σκυβελ-
λίτη τῷ Παμφυλίῳ). Hesychius s. v. Κέσκος (Σκυβελίτης οἶνος
ἀπὸ Σκυβέλων τόπον Παμφυλίας) 9 ἔχειν εἰς τοὺς ὁμοίους
ἅπαντας G: proponendo (supp- v) adinvenire et iudicare ab eo
similia (omnia sim. v) L (= προθέμενον προσευρίσκειν καὶ κρί-
νειν ἐκ τούτου τ. ὁ. ἄ.?) 11 θυραίῳ G: thireo L καὶ προ-
τρόπῳ G: et protropo v: eo (eodem d) modo p d 12 σιραίῳ G:
thi- vel thyrino L id est Θηραίῳ, quod haud scio an recipien-
dum sit coll. VI 801, 6 et XV 632, 6 14 ὀνοβάστην G: anate
(-tē v) L: legendum esse existimo Ἀβάτην coll. VI 800, 14. O
345, 1. Athen. I 33 b. idem nomen in Ἀναβάτης corruptum XV
645, 11, in Ἀλβάτης X 833, 15, in Συβάτης VI 337, 14

- ἐμπόροις λυσιτελεῖν [ἐξ] αὐτοὺς ὠνεῖσθαι μὴθ' ὑπὸ
 τῶν κεκτημένων σπονδάζεσθαι [πιπράσκεσθαι]· στρυ-
 φνὸν γὰρ ἄμα καὶ παχὺν οἶνον μέλανα τίς ἂν ἢ εἰς
 συμπόσιον παρασκευάσειεν ἢ εἰς γάμους ἢ εἰς θεῶν
 101 θυσίαν ἢ εἰς ἄλλην τιν' εὐφροσύνην; καὶ γὰρ πλή- 5
 σμιοι καὶ βραδύποροι καὶ τὰς δια|χωρήσεις f. 139^r G
 ἐπέχουσιν ἀμφοτέρως, τὰς τε κατὰ γαστέρα καὶ οὐχ
 ἦττον αὐτῶν τὰς ἐπὶ κύστιν [καὶ μεσάραιον], κάπλι
 πλείστον ἐν τοῖς ὑποχονδρίοις μένουσι καὶ ῥαδίως
 ἀποξύνονται καὶ εἰς ξμετον χωροῦσι, μόνους δ' εἰσὶν 10
 ἐπιτήδειοι τοῖς κατὰ γαστέρα ρεύμασιν οὐδὲ τοῦτοις
 102 εἰς κόρον πινόμενοι. τοιοῦτος οἶνος <οὐκ ὀλίγος> ἐν
 Αἰγαῖς ταῖς Αἰολίσι γεννᾶται ἐν τῷ πεδίῳ καὶ τις
 ὁμοίος ἕτερος αὐτῷ κατὰ τὴν ἀστυγείτονα πόλιν Περγά-
 μου Περπερίναν, καὶ πίνουσιν οἱ μὲν ἐπιχώριοι πάντες 15
 αὐτοὺς ὑπὸ συνηθείας ἀλύπως· καὶ γὰρ καὶ καταπαύ-
 ουσιν ἐν τῷ προσήκοντι μέτρῳ τὴν πόσιν· οὐκ ἀλύπως
 δ' οἱ τ' ἀήθεις ἅπαντες καὶ ὅσοι περαιτέρω τοῦ μέτρου
 103 προσφέρονται. τρέφουσι δ' οὗτοι φανερώς τὰ σώ-
 ματα τῶν πινόντων, καὶ οἶδά τινας τῶν ἐπιχωρίων 20

5—12 O 345, 5—11

1 ἐξ αὐτοῦ ὠνεῖσθαι G: ipsa emere v: emere ea p d
 2 σπονδάζεσθαι supra vers. m. pr., πιπράσκεσθαι in versu G:
 habeantur studio (cure v) L 4 convivia L 5 sacrificia L
 5. 6 πλήσιμος ἐστι (praeced. ὁ οἶνος) O: repletionalia sunt L:
 at hiat πλήσιμοι <εἰσι> 6 δια | διαχωρήσεις G 8 αὐτῶν scripsi:
 αὐταῖς G: om. L O καὶ μεσάραιον delevi: om. L O 9 μέ-
 νουσι G: ἐμμένει O: immorantur p d: permanent v: fort. ἐμμένουσι

12 πινόμεν G: bibita p d: cum.. bibuntur v <οὐκ ὀλίγος> om.
 G: non paucum L 12. 13 in egis L: ἐν γαῖς G: cf. XV 645, 10
 15 Περπερίναν cf. XV 645, 10 VI 800, 11. 15 804, 18 337,
 15 (unde corr. X 833, 16) 20 πινόντων G: bibentium v: fa-
 mescentium (= πεινώντων) p d

νεανίσκων τῶν ἀμφὶ παλαιστραν ἔχόντων εἰς εὐξίαν
αὐτοῖς προσχωμένους οὐδὲν ἦττον χοιρείων κρεῶν
ἐδωδῆς.

- Ἄλλα γὰρ οὗτοι ἐναντιώτατοι τῇδε τῇ διαίτῃ, καὶ 101
5 οὐ χορῇ μέμφεσθαι τὸν λόγον ὥς ἄλλα μὲν ἐπαγγελιά-
μενον, ἄλλα δὲ διδάσκειν ἐπιχειροῦντα· χορῇ γὰρ οὐ
τὰ λεπτύνοντα μεταδιώκειν μόνον ἀλλὰ καὶ φεύγειν τὰ
παχύνοντα τὸν λεπτυνούση διαίτῃ καλῶς χρῆσασθαι
προαιρούμενον. οὕτω τοι καὶ αὐτὴν βλῆν τὴν ἰατρι- 105
10 κῆν οὐχ ὕγεινῶν μόνον ἀλλὰ καὶ νοσωδῶν ἐπιστήμην
εἶναί φαμεν, καὶ οὐχ ἥττον γε νοσωδῶν ἢ ὕγεινῶν·
καὶ γὰρ οὐδ' <ἄν> βλάπτειτό τις ἦττον ἐκ τοῦ περι-
πίπτειν τοῖς νοσώδεσιν ἢ ἀπέχεσθαι τῶν ὕγεινῶν.
ἀπάντων οὖν ἐπιστήμην ἔχειν προσήκει τὸν καλῶς 106
15 θατέρῳ γένει προσχωρησόμενον, ἀλλὰ τῶν μὲν πρώτων
τε καὶ δι' ἑαυτὴν <***> αἰρετὴν· ἔστι δὲ καὶ
τρίτον τι γένος <μέσον> ἀμφοῖν, ὃ μὴτ' ὠφελεῖ μῆτε
βλάπτει, καὶ χορῇ τοῦτο γινώσκειν οὐτ' εἰς αἵρεσιν
ὕγεινόν οὐτ' εἰς βλάβην νοσώδες· ἀλλ' εἰ μὲν παρεῖη
20 ποτέ, [καὶ] <μὴ> μάτην αὐτὸ φύγωμεν ὥς βλάπτειν,
εἰ δ' ἀπείη, μὴ μάτην αὐτὸ ζητῶμεν ὥς ὠφελοῦν. ἐν 107
τοῦτω τῷ γένει καὶ πρὸς τοὺς κάμνοντάς εἰσι χάριτες
τοῖς ἰατροῖς· τὸ μὲν γὰρ βλαβερὸν αἰτοῦσιν αὐτοῖς οὐκ
ἂν τις συγχωρήσειεν, ὥσπερ οὐδ' εἰ φύγοιεν τὸ συμ-
25 φέρον, τὰ δ' οὐδέτερα καὶ φεύγουσι καὶ διαάκουσι τοῖς

2 χοιρέων G 3 ἐδωδῆς] hic desinunt versiones latinae

11 ᾤ G 12 οὐδ' ἄν scripsi: οὐδὲ G 16 αὐτὴν potius quam
αὐτά G: sensus hic fere τῶν μὲν πρώτων τε καὶ δι' αὐτά, <τῶν
δ' ὥς βλαπτόντων τὰ> αἰρετά 17 <μέσον> addidi coll. 34, 9
19 an ὕγεινόν <ὄν>? cf. § 53 20 <μὴ> scripsi: καὶ G
φύγομεν G: fort. φεύγωμεν 24 φύγειεν G

κάμνουσι συγχωρητέον σκοπὸν ἐν αὐτοῖς οὐ τὴν ὠφέ-
λειαν ἢ τὴν βλάβην ὥσπερ ἐν τοῖς ὑγιεινοῖς τε καὶ
νοσώδεσιν, ἀλλὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ κάμνοντος ποιού-
108 μενον. ἔστι δ' οὐχ ἀπλῶς μία φύσις ἐδεσμάτων ἢ
πομάτων ἢ ὅλως διαιτημάτων ὑγιεινῇ καὶ νοσώδης καὶ 5
οὐδετέρᾳ, ἀλλ' ἐν τῷ πρὸς τι πάντα τὰ τοιαῦτα λέ-
γεται· ὧν οὖν ἐμνημόνευσα κατ' ἀρχὰς τοῦδε τοῦ
λόγου νοσημάτων, ὑγιεινῇ μὲν ἢ λεπτύνουσα δίαιτα,
νοσώδης δ' ἢ παχύνουσα, μέση δ' ἀμφοῖν ἢ μηδέτε-
ρον ὑπάρχει σαφῶς, ἀλλ' ὥς ἂν διακεείμενα παραλάβῃ 10
τὰ ἐν τῷ σώματι, τοιαῦτα φυλάττει.

109 Καὶ δὴ τούτων οὕτως ἔχόντων αὐθις ἐπὶ τὸ προ-
κείμενον ἰτέον. ἐν δὲ τῷ καθόλου γνωστέον, ὥσπερ
ἐπὶ θώρακος τε καὶ πνεύμονος οἱ γλυκεῖς τῶν οἴνων
ἅμα τινὲ τῶν λεπτύνόντων φαρμάκων ἐκκαθαίρουσι τοὺς 15
παχεῖς καὶ γλίσχρους χυμοὺς καὶ φλεγματώδεις, οὕτως
ἐν οἷς ἦπαρ ἢ σπλὴν μέγας ὑπάρχει, μείζονα τὴν ἀπ'
αὐτῶν βλάβην τῆς ὠφελείας γίνεσθαι· ἀθρόα γὰρ ἐπὶ
τῶν σπλάγχχνων τούτων ὀλκὴ τῶν εἰς τὴν κοιλίαν κατα-
ποθέντων γίνεται, καὶ ταύτῃ σφηνοῦται ταχέως ἐν τοῖς 20
πέρασι τῶν ἀγγείων καὶ μᾶλλον καθ' ἦπαρ, ἐνθα
συνάπτουσιν αἱ ἀπὸ τῶν πυλῶν φλέβες ταῖς ἀπὸ τῆς
110 κοιλίης. οὗτ' οὖν φλεγμαίνουσιν οὔτε σκιρρουμένοις
οὗτ' ἐμπεφραγμένοις τὰ στενὰ στόματα τῶν ἀγγείων
τοῖς σπλάγχχνοις οὐδὲν τῶν γλυκέων ἐπιτήδειον, οὐδ' 25
οὖν οὐδ' αὐτὸ τὸ μέλι καίτοι τμητικῆς ὑπάρχον δυνά-
μεως, ἀλλὰ καὶ τούτου τὸ σφοδρὸν τῆς γλυκύτητος

1 post συγχωρητέον add. αὐτοῖς· G, del. G¹ 3 ποιούμε-
νος G: cf. XV 543, 11 s. VI 85, 2 s. 223, 4 s. 10 διακεείμενα
ex παρακεείμενα G¹ 23 σκιρρουμένοις G¹

ὄξους ἐπιμιξία κολάζουσι. καὶ οὕτως ἂν εἴη σοι καὶ 111
 f 139^v G λόγῳ καὶ πείρᾳ | βασανίζοντι τῶν εἰς λεπτύ-
 νουσιν δίαιταν ἐπιτηδειότατον τὸ δξύμελι· τό τε γοῦν
 φαρμακῶδες ὃ τιςιν ὑπάρχει τῶν λυσιτελούντων τούτῳ
 5 οὐ πρόσεστιν οὔτε κακόχυμόν ἐστιν οὔτε κακοστόμαχον
 οὔτ' ἄλλην ἀτοπίαν ἔχον οὐδεμίαν. εἰ δὲ καὶ σκιλλη- 112
 τικὸν εἴη τὸ ὄξος, οὕτω μὲν ἂν οὐ διαιτημάτων μόνον
 ἀλλὰ καὶ φαρμάκων ἀπάντων ὑπάρχοι τμητικώτερον,
 καὶ προσήκει τοιοῦτῳ οἴνῳ χρῆσθαι καὶ ὅξει τοὺς
 10 ἄκρως τέμνειν καὶ λεπτύνειν βουλομένους ὅσον ἐν τῷ
 σώματι παχὺ καὶ γλίσχρον καὶ φλεγματώδες ὑποτρέ-
 φεται περιίττωμα, ὥς ἔγωγε μυρίους οἶδα τᾶλλα μὴ πάννυ
 καλῶς διαιτωμένους ὑγιεῖς εἰς τέλος γενομένους ἐπὶ
 τῷ διὰ τῆς σκίλλης ὅξει τε καὶ οἴνῳ. οὐ μὴν τούτου 113
 15 γ' ἔνεκα καὶ αὐτὸν χρῆ τῶν ἄλλων ἀπάντων ἀμελεῖν,
 ἀλλὰ γυμνασίῳις τε χρῆσθαι τοῖς προσήκουσιν καὶ τὰς
 τῶν εἰρημένων ἐδεσμάτων ποιότητάς τε καὶ ποσότητας
 ἀκριβῶς παραφυλάττειν· ἄμεινον γὰρ οἶμαι διὰ πάν-
 των τῶν ὠφελούντων ἰόντα θᾶττον ἐπιτυχεῖν τοῦ
 20 τέλους ἢ τοῖς χρηστοῖς τὰ πονηρὰ μὲν γινύμενα μέχρι
 τέλους νοσηλεύεσθαι.

Καὶ μὲν δὴ καὶ ὁ τοῦ γάλακτος ὁρρὸς ἐκ τῶν 114
 λεπτυνόντων ἐστὶ πρὸς τῷ ὑπάγειν τὴν γαστέρα· χρῆ-
 σθαι τοίνυν αὐτῷ πολλάκις ἐκ τινων διαστημάτων

1—6 O 198, 14 s. 394, 2—4. o 158, 16 s. 6—14 O 394,
 2—395, 1 22. 23 O 198, 13 s. o 158, 16 s.

1 οὕτω G ἂν εἴη G: φανείη O 394, 4 3 γοῦν scripsi:
 οὔν G 4. 5 fort. τούτῳ <γ> οὐ 8 ἀπάντων om. O ὑπάρ-
 χοι AC in O: ὑπάρχει G et BV in O τμητικώτατον O fort. recte
 9 οἴνῳ χρῆσθαι G: χρῆσθαι καὶ οἴνῳ O fort. recte 13 γε-
 νομένους O: γινομένους G

ἄρμόττει· τὸ μέντοι γάλα παχύνει πῶς ἤδη καὶ τούτου
 μᾶλλον οἱ τυροί, καὶ χρηὴ φυλάττεσθαι τυρῶν ἐδωδῆν
 τοῖς λεπτινούσῃ διαίτῃ χρῆσθαι προηρημένοις· ἔστι
 γὰρ τῶν ἐσχάτως παχυνόντων ὥσπερ βολβοὶ καὶ
 ποχλῖαι καὶ τὰ ὄσπρια πάντα καὶ ἐγκέφαλοι καὶ τῶν 5
 115 σπλάγχνων ἡπάρ τε καὶ σπλῆν καὶ νεφροί· ταῦτ' οὖν
 δὴ φυλάττεσθαι παραινῶ καὶ πρὸ τούτων τοὺς μύκη-
 τας καὶ τῶν ὥων τὰ ἐφθά· τὰ γὰρ ῥοφητὰ καλούμενα
 μετρίως παχύνει, καθάπερ καὶ τὸ διὰ χόνδρον ῥόφημα
 προσλαβὼν οὐκ ἀνήθου μόνον ἢ πράσου ἀλλὰ καὶ τινος 10
 τῶν ἀξιολόγως τεμνόντων οἶον ὕσσώπου καὶ γλήχωνος
 καὶ θύμβρας καὶ πεπέρεως καὶ θύμου· ἀλλὰ πεπέρεως
 116 μὲν λεπτὸν ἐπιπάττειν ἀντιῶ, τὰ δ' ἄλλα συννεψεῖν. καὶ
 μὲν δὴ καὶ εἴ ποτε δεήσεις γάλακτι χρῆσθαι, καὶ τοῦτο
 διὰ τινος τῶν τοιούτων ἐψείσθω· μέλιτι δὲ μιγνύμενον 15
 γάλα τοῖς μὲν κατὰ θώρακα πάθουσιν οὐκ ἀνεπιτήδειον,
 εἰς δὲ τὰ καθ' ἡπάρ τε καὶ σπλῆνα βλαβερώτατον ὅσα
 γε λεπτινούσης χρῆξαι διαίτης· ἀεὶ γὰρ τούτου χρηὴ
 μεμνησθαι τοῦ κατ' ἀρχὰς εὐθὺς εἰρημένου καὶ μὴ
 νομίζειν ἀπλῶς γεγράφθαι τὰ μόρια χωρὶς τοῦ πάσχειν 20
 117 ὡς εἰρηται. παχυχυμώτατον <μὲν οὖν> γάλα τὸ τυρω-
 δέστατον, οἶόνπερ ἔστι τὸ βόειον καὶ τὸ τῆς ὕος,
 λεπτότατον δὲ [καὶ] <τὸ> ὀρρωδέστατον, οἶόνπερ ἔστι
 τὸ ὄνειον, ἐν τῷ μέσῳ δ' ἀμφοῖν τὸ τῆς αἰγός· ἀλλὰ
 τὸ μὲν ἐφθὸν παχυχυμώτατόν ἐστιν· ἀναλίσκει γὰρ ἡ 25
 ἔψησις ἐξ αὐτοῦ τὸ λεπτότερόν τε καὶ ὀρρωδέστερον·
 εἰ δὲ καὶ μέλιτος ἢ ἄλων ἢ ἀμφοτέρων προσλάβοι,

1 ἄρμόσσει G

3 προειρημένοις G

11 ὕσσώπου καὶ

γλήχ^v G

14 γάλατι G

21 παχυχυμώτατον G utrobique

<μὲν οὖν> addidi

23 <τὸ> scripsi: καὶ G

πολὺ δὴ μᾶλλον ἔτι λεπτότερον ἔσται. ἐξ οὖν τῶν εἰρη-118
 f. 140^r G μένων εὐδηλον ὥς ὄνειον μὲν ὦμον γάλα προσ- |
 λαβὼν ἄλῶν ἢ μέλιτος ἤκιστ' ἂν εἴη παχύχυμον, ὥστ
 οὐδὲ βλάψει τι τοὺς λεπτυνούση διαίτη χρῆσθαι δεο-
 5 μένους· τὰ δ' ἄλλα πάντα φυλάττεσθαι προσήκει.

2 προσλαβὼν ex προσλαβῶν G¹

INDEX

VOCABULORUM MEMORABILIMUM

- Ἀβάτης οἶνος 31, 14? v. adnot. (adde XI 648, 17 ὁ Ἀβότης ὀνομαζόμενος)
 ἀγγεῖον ῥῆξις 30, 24 πέρατα τῶν ἁ. 34, 21 τὰ στενὰ στόματα τῶν ἁ. 34, 24
 ἄγνου ἀσπάραγος 10, 1. 10
 ἄγροϊκοί 7, 18 13, 7
 ἀγύμναστος 23, 8
 Ἀθηναῖοι 7, 20
 Αἰγαί αἱ Αἰολίδες 32, 13
 αἶμα 22, 17
 αἶξ 22, 7 αἰγὸς γάλα 36, 24
 Αἰολίς: ἐν Αἰγαίς ταῖς Αἰολίσι 32, 13
 ἀκαλήφῃ 7, 8
 ἀκραία 20, 5 (v. adnot.) 23, 3
 ἀκτῆς ἀσπάραγος 10, 1. 10. 13
 ἀλεκτρονίων 18, 2 23, 4. 7. 9
 Ἀλεξάνδρεια 29, 8
 ἄλευρον πυροῦ 13, 8 κριθῶν 15, 2. 9
 ἄλμῃ 27, 9. 12
 ἄλς: ἄλων 8, 18 13, 12 36, 27 37, 3 ἄλσιν 13, 7
 ἄλφῖτα κριθῶν 15, 3. 7
 ἄλώπηξ 22, 22 23, 3
 ἄμα c. dat. quinquies: 17, 14 19, 9 22, 2 31, 1 34, 15 cf. σύν et μετά
 ἄμμεως σπέρμα 12, 1
 ἀμπέλων ἔλικες 10, 2 ἀμπέλου ἀσπάραγος 10, 12
 ἀμυγδάλη: τῶν ἀμυγδαλῶν αἱ ὑπόπικοι 26, 5 (-άλων G, cf. VI 612, 3 ss.)
 ἄνηθον 7, 11 9, 5 14, 4 36, 10 ἀνήθου σπέρμα 11, 25
 ἄπας: v. praef.
 ἄπιος 6, 11. 13 25, 14
 ἀπόθεσις 6, 14 25, 8. 14 29, 9. 12
 ἀποτίθεσθαι 26, 14 27, 9. 22 cf. 26, 2
 ἀρθρίτιδες 3, 9
 Ἀριούσιος οἶνος 30, 8
 ἄρκοι 22, 12
 Ἀρμένια μῆλα 25, 18
 ἄρνες: ἄρων 22, 9
 ἀρρωστήματα χρόνια 3, 3
 ἀρρωστίαι γαστροῦ 26, 15. 21
 ἄρτοι 11, 14 ἄρτοι κριθῶν 15, 1. 5. 8 ἐκ τιφῶν καὶ βρόμου 15, 23 οἱ ἐκ τῶν πυρῶν ἄρτοι κριθανταί 18, 17
 ἄρωμα 8, 8
 ἄση 4, 17
 Ἀσία 13, 6 15, 23. 26 22, 24
 ἀσπάραγοι 9, 24 ss.
 ἀσταφίδες 26, 17
 ἀτράφαξις 6, 4

Ἀττικοῖς γρ. 7, 18
ἀφένθημα ἰσχάδων 28, 17

βάλανοι 26, 8 φοινίκων βάλανοι 29, 7
βάτων ἔλικες 10, 3 ὁ τῆς β. (ἀσπάραγος) 10, 12
βῆξ 30, 23
βλίτον: βλίτα 6, 4
βόειον γάλα 36, 22
βολβολί 24, 12 36, 4
βοτάναι 11, 8. 11
βότρυνον 26, 13? v. adnot.
βούγλωττον: -ττα 22, 5
βούκερας 17, 12
βοῦς: βόες pisces 21, 16
βρόμος 15, 20 16, 13
βρύτια 26, 13? v. adnot.
βρυωνίας ἀσπάραγος 9, 25 10, 9

γάλα 13, 9 15, 2. 11 28, 7 36, 1. 14. 16. 21 γάλακτος ὀρός 35, 22
γάρρος (XII 377, 6): γάρρον 9, 2 γάρω 17, 14
γαστήρ 4, 16 18, 6 26, 2. 15. 21 32, 11 cf. ὑπάγειν et ὑπαγωγή
γιγγίδια 7, 19
γινώσκειν c. acc. dupl. 33, 18, sed v. adnot.
γλεόνικος οἶνος 29, 4
γλεῦκος 28, 15
γλήχων 5, 15 14, 6 36, 11
γνωρίσματα 4, 24 8, 2 20, 20 21, 9
γογγυλίδες 24, 11
γυμνάζεσθαι 20, 6 23, 7
γυμνάσια 35, 16

Δαμασκηνὰ κοκκόμελα 17, 23
δαῦκος: δαύκον σπέρμα 12, 2 δαύκον δίξαι 24, 9
δένδρου βλαστὸς ἢ ἄνθος 10, 3 δένδρον καρποί 25, 6 26, 22

Δημήτρια σπέρματα 12, 16
διαιτᾶσθαι ὑπὸ (? v. adn.) στρουθῶν 20, 11 s.
διαχωρεῖσθαι 4, 17
διαχωρήσεις 32, 6
διόσπυρα 25, 20
δοθιήν: -ιήσιν 4, 20
δόλιχοι 17, 1
δύσπνοια 3, 13

ἐγκέφαλοι 36, 5 ὁ τῆς φοίνικος ἐγκέφαλος 10, 18
ἐγγέλνες 21, 11
εἰδέναι c. part. 3, 9 ss. 28, 16 35, 12 c. inf. 7, 6 ss.
ἐκκαθαίρειν 14, 14 17, 11 30, 19 34, 15 cf. καθαίρειν
ἐκλυτος στόμαχος καὶ γαστήρ 26, 1
ἐλαίαι 26, 10
ἐλαιον 8, 18. 20. 21 9, 3 27, 20
ἐλάτῃ: ἐλάτας (φοίνικος) 10, 20
ἐλαφοι 22, 13
ἐλειος ἀσπάραγος 9, 24 10, 6. 7
ἐλη 4, 23
Ἑλλάς 22, 24
Ἑλληνες 12, 17 16, 2
ἐλυμος 18, 4
ἐμείν 4, 17
ἐμετος 32, 10
ἐμποροι 32, 1
ἐμψράττειν: ἐμψεφραγμένοις τὰ στενὰ στόματα τῶν ἀγγελίων τοῖς σπλάγχνοις 34, 24
ἐναντίος 19, 23 c. gen. 4, 8 (v. adnot.) c. dat. 33, 4
ἐπίληπτοι 30, 15
ἐπιληψία 4, 4
ἐρεβινθοί 17, 6
ἐριφοι 22, 8
ἐσχάροι 4, 24
ἐτνος 13, 8 14, 8 18, 8

ἐϋζωμα 6, 1
 ἔχειν ἀμφὶ παλαιστραν 33, 1
 ἐχῖνος: οἱ θαλάττιοι τῶν ἐ.
 17, 26

ἐψεῖν? cf. praef.

ξειά 16, 1. 4. 8. 10

ζόμη 13, 12

ζωμοί 14, 3 18, 1 22, 2

ἡμικρανία 30, 14

ἡπαρ 34, 21 36, 6 καθ' ἡ.

πάθη 14, 15 36, 17 ἡ. σκι-

ρούμενον 4, 3 μέγα 26, 18

34, 17

ἡρυνγίον καυλοί 7, 2

θέρμοι 17, 5. 22

Θησαυρός οἶνος 30, 9 31, 11

Θήρινος οἶνος 31, 12? v. ad-
 not.

θριδακῖναι 7, 18 θριδακί-
 νης σπέρμα 11, 20

θύμβρα 5, 16 36, 12

θύμον 5, 16 36, 12

θώραξ 14, 13 17, 12 34, 14

cf. πάθη

ιατρική 33, 9

ιατρός 5, 5 33, 23

Ἰβηρία 17, 26

ἰδρώτες 4, 19

INFINITIVUS pro imperativo
 11, 2 15, 15 19, 10 20, 3
 25, 1. 13. 16 27, 2. 15. 16
 cum nominativo participii
 20, 21 ss. 30, 9 s. (cf. XI
 37, 1 55, 8) cum acc. part.
 21, 3 s.

ιουλίς 20, 13

ἵπνοι 13, 18

ἵπποι 22, 10

ἰσχάδες 26, 3 28, 20 ἰσχά-
 δων ἀφέψημα 28, 17

Ἰταλία 22, 25

ἰχθύες κητώδεις 27, 16 μα-

λακόσαρκοι 27, 16 πετρεῖοι
 18, 22 20, 12 s. 21, 6 22,
 1 πελάγιοι 21, 5 ταριχευ-
 θέντες 27, 13

καθαίρειν 10, 12. 13 12, 12

30, 2 cf. ἐκκαθαίρειν

καλαμίνθη 5, 15 14, 6

καὶ ἐλ c. coniunctivo 27, 2 s?
 (coniunct. trad. XI 744, 3
 indic. XI 731, 7 optat. III
 442, 12 s. X 146, 2 s. XI 453,
 11 467, 8 s. alias: cf. Helm-
 reich in Actis seminarii Er-
 lang. I 69 et Vahlen in
 Actis acad. Vindob. L 299 ss.)

καυνάβεως σπέρμα 12, 9

Καππαδοκία 16, 17

καππάρεως καρπός 5, 24

κάρδαμα 5, 11

καρηβαρής 11, 16

κάρου σπέρμα 9, 6 11, 25

καρποί δένδρων 25, 6 26, 22

Καρύινος οἶνος 31, 12

κάρνον: κάρνα 26, 4 Πον-
 τικά 26, 6

καρά: καροὺς ῥίξαι 24, 10 cf.
 adnot.

καστανέαι 26, 8 cf. adnot.

κέγχρος 18, 4

κεράσια 25, 11

κεφαλαία 30, 14

κεφαλαλγείν 30, 15

κεφαλαλγής 12, 10

κηπέυεσθαι 9, 1 18, 8 24, 21

κήτη 27, 17

κητώδεις ἰχθύες 27, 16

Κιλικία 29, 9 31, 18

κίνδυνος c. acc. c. inf. 5, 7
 c. gen. 30, 24

κίτρον 27, 6

κίχλη avis 19, 9 piscis 20, 14

κλίβανος 13, 12 cf. κρι-
 βαντῖται ἄρτοι

κογχυρίων ζωμοί 18, 1

κοιλία 25, 9 26, 1

κοκκύμηλα 6, 8 25, 10
 Δαμασκηνά 17, 23 τὰ ἀπὸ
 τῆς Ἰβηρίας 17, 25 s.
 κολοκύνθαι 6, 7. 12 (-θ- VI
 351, 8 561 ss. 785, 9 786, 1)
 κορίανον 7, 10 9, 17
 κόττυφος avis 19, 9 piscis
 20, 13
 κοχλίας 36, 5
 κράμβη 6, 3
 κριβανῖται ἄρτοι 18, 17 cf.
 κλίβανος
 κριθή 12, 23 14, 21 15, 13
 16, 12. 14. 16. 23 18, 15
 γυμνή 16, 17
 κριθῖνοι ἄρτοι 15, 1
 κριοί 22, 6
 κρόμμυον 5, 11 9, 17 25, 2
 κυάμινον ξενος 18, 9
 κύαμοι 16, 22. 25 17, 2 18,
 11
 κύμινον 9, 6 κυμίνου σπέρμα
 11, 25
 Κύπρος 29, 8
 κύων 22, 21 23, 3

 λαγώς 23, 2 λαγωῦ 22, 14
 λαγωῶν 22, 19 23, 2
 λαπάττειν τὴν κοιλίαν 25, 9.
 10
 λάχανον 24, 16 λάχανα ἄγρια
 7, 3 s. 13. 16 αἱ ξίζαι τῶν
 λ. 24, 7
 λαχανώδης 8, 25 9, 22 11, 3
 Λέσβιος οἶνος 30, 8
 λέων 22, 12
 λιβυστικόν 9, 6 λιβυστικοῦ
 σπέρμα 12, 1
 λοβοί 18, 8. 11. 12
 λόγου σπέρμα 12, 9
 Λυκία 29, 9

 μαλάκια 21, 12
 μαλακόστρακα 21, 19
 μαλάχη 6, 3 7, 9 24, 18
 (ἄγριαι ἐκ η̅κπενόμεναι 24, 21)

μάλλον ἔτι λεπτότερον 37, 1
 ἔτι δὲ μάλλον post οὕτε ...
 οὕτε 25, 19 cf. μάλιστα 25, 23
 μανιώδης 30, 15
 μάραθρον 7, 10 cf. adnot.
 μέλι 9, 5 14, 12. 18. 19 17,
 16 28, 7. 8. 18. 19 34, 26
 36, 15. 27 37, 3
 μελίνη 18, 4
 μεσάριον 32, 8?
 μέσπilon 25, 22. 24
 μετὰ c. gen. sexies vel septies:
 3, 10 (cf. adn.) 9, 5 13, 25
 15, 1. 4. 11 17, 15 cf. σύν
 et ἄμα
 Μηδικὸν μῆλον (κίτρον) 27, 6
 μήκων 11, 13. 17 μήκωνος
 σπέρμα 11, 12 ὁπός 11, 18
 μῆλον 6, 10. 13 25, 14 Μη-
 δικόν 27, 6 μῆλα Περσικά,
 Ἀρμενία (πρεκόκια), Σηρικά
 25, 17 ss.
 μηλοπέπωνες 6, 8
 Μνησίθεος medicus Athe-
 niensis 16, 6
 μόρα 25, 10
 μυακάνθινος ἀσπάραγος 9,
 24 10, 4
 μόκητες 24, 13. 24 36, 7
 μόρτα 25, 20
 Μυσία 15, 23

 νάπυ 5, 12 9, 5 21, 7 νά-
 πνος καυλοί 7, 1 νάπνος
 ὑπότριμμα 27, 20
 νάρκη piscis 21, 21
 νεφρίτιδες 3, 9
 νεφροί 36, 6
 νήτται 19, 11
 νιτρώδης 8, 12

 οἰνόμελι 13, 25 15, 18
 οἶνος 13, 25 15, 4. 18 16,
 20 28, 7. 11. 14 29, 16.
 18. 20 30, 12. 18. 25 31,
 7. 12 32, 12 34, 14 35, 9.

14 cf. Ἀβάτης Ἀριούσιος
· γλεύκιος Θηραίος Θή-
ρινος Καρύινος Λέσβιος
· πρότροπος Σκυβελίτης
Τρωλλίτης Φαλερίνος
δλυρα 15, 25 16, 2. 6. 8. 13.
14

δνειον γάλα 36, 24 37, 2
δνίσκοι pisces 20, 17 21, 5
†δνοβάστην 31, 14: v. adn.

(adde XI 648, 17 ὁ Ἀλβάτης
ονομαζόμενος)

δνοι 22, 11. 13

δξος 8, 17. 19 20, 1. 4 27,
9. 12. 21. 26 35, 1 σιλ-
λητικόν 35, 7. 9. 14

δξύμελι 8, 17. 19 27, 26 35, 3

δπῶραι 29, 10

δρίγανον 5, 15

δρνίθιοι ζωμοί 14, 3

δρνιθες 18, 22 19, 11

δροβοι 17, 9

δρρδς γάλακτος 35, 22

δρρῶδης 36, 23. 26

δσπρια 12, 18. 20. 24 36, 5

δστρακόδεσμα 21, 19

δστρεα 21, 15

ὅτι μὴ πάρεργον 12, 13

οὐδ' ἂν οὐδέ 5, 12 s. οὐδ'

οὐν οὐδέ 34, 25 s.

οὐον: οὐοις 25, 21

οὔρησις 17, 8 30, 6

οὔρον: οὔρα 4, 18 οὔρων 12,
12 30, 2

ὀψοποιοί 9, 13

πάθη κατὰ θώρακα 36, 16 cf.

17, 12 κατὰ θώρακα καὶ

πνεύμονα 26, 19 30, 16 s.

31, 2 s. 15 cf. 14, 13 καθ'

ἥπαρ ἢ σπλήνα 14, 15 36,

17

παλαιός: οἱ παλαιοί 7, 21

16, 4

παλαιστρα: ἀμφὶ παλαιστραν
ἔχειν 33, 1

Παμφυλία: ὁ ἀπὸ τῆς Π
οῖνος 31, 7

παρδάλεις 22, 12

πᾶς: v. praeef.

πέμματα 11, 15

πέπερι 14, 7. 12 22, 3 36,
12

πέπονες 6, 8

Περγάμου 32, 14

πέρδιξ 19, 9 23, 14. 17. 18

περιστεραί 19, 18 23, 10.
16

Περπερίνα 32, 15 cf. adnot.

Περσικά μῆλα 25, 17

πετροσέλινα 6, 2 πετροσε-
λίνου σπέρμα 11, 24

πήγανον 7, 10 πηγάνου
σπέρμα 12, 7

πισσοί 16, 25 18, 19

πιστάκια 26, 4

πλήν nisi quod 17, 5 πλήν

εἰ μή nisi 14, 13 18, 18

πλήν ὅσα nisi quod 15, 20

20, 4 s. (cf. XI 682, 1) πλήν

ὅσον nisi quod 24, 23

πνεύμων 14, 14 cf. πάθη

Ποντικά κάρνα 26, 6

πράσον 5, 12 14, 5 22, 3
36, 10

πρεκόκια μῆλα 25, 18

πρόβατα 22, 7

PRONOMEN demonstr. omitti-
tur 8, 22 (v. adnot.) 34,

7 ss. ταῦτα quamobrem 8, 22

27, 13 30, 25 cf. quae ad-
not. ad 18, 8

* προσεπιπάττειν 22, 4

προσέτι 12, 1 προσέτι του-
τοῖς 7, 1

προταριχεύειν 28, 2

πρότροπος οἶνος 31, 11

πτισάνη 14, 9. 13, 22 15, 21

πτύσματα 30, 19. 23
 πύρεθρον 5, 14 πυρέθρου
 καυλοί 7, 2
 πυρετός 30, 17
 πυρός 12, 23 13, 1. 14 15,
 27 s. 16, 14. 16 οἱ ἐκ τῶν
 π. ἄρτοι κριβανῖται 18, 17
 πῶροι 3, 10

φαφάνις 6, 3 25, 3
 ξεύματα γαστρός 18, 6 κατὰ
 κοιλίαν 26, 1 κατὰ γαστέρα
 32, 11
 ῥήξις ἀγγείου 30, 24
 ῥίξαι 24, 7. 13. 18. 25 25, 5
 ῥοιαί 26, 20
 ῥόφημα ἐκ χόνδρου 14, 3. 17
 τὸ διὰ χόνδρου ῥ. 36, 9
 ῥοφητὰ φά 36, 8
 ῤωμαῖοι 25, 18

σάρεξ τῶν φοινίκων 9, 12
 σελάχια 21, 12. 21
 σέλινον 6, 2 9, 6 σελίνου
 σπέρμα 11, 24
 σεμίδαλις 13, 20. 22
 σέρις 7, 16. 21
 σεσέλεως σπέρμα 12, 2
 Σηρικὰ μῆλα 25, 19
 σησάμου σπέρμα 11, 23
 σίκνοι 6, 8. 11
 σιλφίον καυλοί 7, 1
 σίνωνος σπέρμα 12, 1
 σίον: σία 6, 2
 σίραιον 15, 4. 16 28, 14 (cf.
 16) 31, 12? cf. adnot.
 σισύμβρια 5, 15
 σιτηρὰ ἐδέσματα 18, 16
 σίτος 12, 22. 23
 σκάρος 20, 14
 σκίλλα: τῷ διὰ τῆς σκίλλης
 ὄξει τε καὶ οἴνῳ 35, 14
 σκιλλητικὸν ὄξος 35, 6
 σκιρροῦμενον ἥπαρ 4, 4
 σκιρροῦμένοις .. τοῖς σπλάγ-
 χνοις 34, 23

σκολύμον καυλοί 7, 2
 σκόροdon 5, 11 9, 17 25, 2
 σκορπίος 21, 8
 Σκυβελίτης οἶνος 31, 8
 σμύρνιον 5, 14
 σπέρμα 9, 7 11, 4 ss. 12, 7.
 9. 15 15, 22 16, 7. 12 18,
 13
 σπλάγχνα 22, 20 23, 5 φλεγ-
 μαίνοντα, σκιρροῦμενα, ἐμ-
 πεφραγμένα 34, 23 ss.
 σπλήν 36, 6 σπλήν μέγας 4,
 3 26, 18 34, 17 κατὰ
 σπλήνα πάθη 14, 15 36, 17
 σταφυλαί 25, 15 26, 13 29, 6
 στέμφυλα 26, 13
 στόμαχος ἐκλυτος 26, 1
 στρουθοκάμηλοι 19, 13
 στρουθοὶ ὄρεοι 19, 6. 10 20,
 12 μεγάλοι (στρουθοκάμη-
 λοί) 19, 12 s. πυργῖται 19,
 16 s. κατὰ τὰς ἀμπέλους 19,
 17
 σῦκα 25, 11 28, 20. 22
 σύμπας: v. praef.
 σύν c. dat. bis 14, 18 16, 20
 cf. μετὰ et ἅμα
 σύες 19, 19. 24 20, 7. 10 cf.
 ὄς
 Σύροι 7, 19

ταριχευθέντες ἰχθύες 27, 13
 ταριχευθέντων τῶν χοιρέων
 <κρεῶν> 28, 2 s.
 τερμίνθου καρπός 6, 1
 τεῦτλον 6, 3. 5 7, 9 14, 2
 22, 2 24, 16
 τήλις 17, 12
 τίφαι 15, 19 16, 2. 5. 7. 10
 Τρωλίτης οἶνος 30, 8 (cf.
 Buresch *Klaros* Lips. 1889
 p. 13)
 τορδύλου σπέρμα 12, 2
 τράγοι 22, 7 pisces 21, 16
 τριγλαί: τριγλῶν 20, 18 21, 5

τρυγών 23, 10. 11. 14. 17. 19
 ὄρεϊα 23, 11 piscis 21, 22
 τυροί 36, 2
 τυρωδέστατον γάλα 36, 21

ὕδνα 24, 23
 ὕδρομελι 17, 23
 ὑπάγειν (τὴν) γαστέρα 8, 14
 17, 25 18, 2 35, 23
 ὑπαγωγή γαστρός 17, 14. 19
 ὑπνώδης 11, 17. 19
 ὑπότριμμα 9, 4. 11. 14 27,
 19
 ὕπουλοι ἐπιληψίαι 4, 6
 ὑποχόνδρια 32, 9
 ὕς 23, 3 ὕς γάλα 36, 22 cf.
 σύες
 ὕσσωπον 14, 6. 10 36, 11

φακῆ 18, 19
 φακοί 17, 2. 5
 Φαλερίνος οἶνος 13, 26 15,
 18 30, 8
 φάρμακον 3, 5. 8 12, 6. 13
 17, 11 25, 3 31, 2 34, 15
 35, 8
 φαρμακώδης 6, 24 12, 10
 35, 4
 φάσηλοι 17, 1. 22
 φάττα 23, 16
 φλεγμαίνοντα σπλάγχνα 34,
 23
 φλέψ: ἐνθα συνάπτουσιν αἱ

ἀπὸ τῶν πυλῶν φλέβες ταῖς
 ἀπὸ τῆς κοίλης 34, 22
 Φοινίκη 29, 9
 φοινίκων σάρος 9, 12 ὁ τῆς φοί-
 νικος ἐγκέφαλος et ἐλάται 10,
 18 ss. φοινίκων βάλανοι 29, 7
 φυκίς 20, 13
 φύματα 4, 20

χαμαιδάφνης ἀσπράγος 9,
 25 10, 7. 8
 χάριτες πρὸς τοὺς κάμνοντας
 33, 22
 χεδροπά 12, 19. 21
 χῆνες 19, 12
 χοίρεια κρέα 28, 3 33, 2
 χονδρίλαι 7, 18
 χόνδρος 13, 21. 23. 14, 4. 17
 15, 3. 12. 14. 15. 22 16, 20
 18, 19 36, 9
 χρόνια ἀρρωστήματα 3, 3
 χρόνιαι .. ἐπιληψίαι 4, 5 τα
 κατὰ θώρακα καὶ πνεύμονα
 χωρὶς πυρετοῦ πάθη πάντα
 τὰ χρόνια 30, 16 ss.

ψάρ: ψᾶρας 19, 8
 ψῆτται 22, 5

ῥκιμα 6, 2
 ῥόν: ῥᾶ ἐφθᾶ et ῥοφητά 36, 8
 ῥτίδες 19, 12
 ῥχροι 17, 1. 22

